

Jørgen Carling

Sentraliseringstendenser i innenlandsk flytting mellom økonomiske regioner

Utviklingen 1977-1998 og forutsetninger om framskrivingsperioden 1999-2050

Innhold

Forord	3
1 Flytting mellom økonomiske regioner	4
2 Sentraliseringsbegrepet	4
2.1 Statistisk sentralbyrås klassifisering av kommuner etter sentralitet	5
2.2 Sentralitetsinndeling av økonomiske regioner.....	6
2.3 Tallfesting av sentraliseringstendenser i flyttemønsteret.....	7
3 Sentraliseringstendenser i flyttemønsteret 1977–1998	9
3.1 Perioder med høy og lav grad av sentralisering.....	10
3.2 Kan sentralisering forstås langs én dimensjon?.....	14
3.3 Sentraliseringstendenser i flyttemønsteret innad i landsdelene	15
3.4 Sentraliseringstendenser på Østlandet	16
3.5 Flyttemønster og konjunktursvingninger.....	18
4 Forutsetninger om innenlands flytting i regionale befolkningsframskrivinger 1999-2050	22
4.1 Bakgrunn.....	22
4.2 Datagrunnlag og valg av observasjonsperiode	23
4.3 Forslag til forutsetninger for befolkningsframskrivingene 1999-2050.....	24
4.4 Konsekvensvurdering av de foreslåtte alternativene	25
5 Konklusjoner	29
Referanser	30
Tabellvedlegg	31
De sist utgitte publikasjonene i serien Notater	39

Forord

Dette notatet bygger på et seks ukers engasjement ved Seksjon for demografi og levekårsforskning sommeren 1999. Formålet med arbeidet har vært å legge et grunnlag for valg av forutsetninger om innenlandsk flytting i de regionale befolkningsframskrivingene 1999–2000. Formuleringen av forutsetninger bygger på en analyse av flyttemønsteret de siste 22 årene, og dette notatet gjengir også generelle resultater av denne analysen.

Notatet begynner med en kort diskusjon av analyseenheten, økonomiske regioner, og de begrensninger som bruken av denne enheten medfører. Deretter følger en lengre redegjørelse for sentralitetsinndelingen som ligger til grunn for analysen, og en presentasjon av de statistiske målene som er brukt for å tallfeste sentraliseringstendenser i flyttemønsteret.

Notatets tredje kapittel gir en sammenfatning av sentraliseringstendenser i flyttemønsteret i perioden 1977–1998. Dette kapitlet inneholder også en problematisering av sentraliseringsbegrepet i lys av den empiriske utviklingen, og en diskusjon av sammenhengen mellom flyttemønster og konjunktursvingninger.

Det fjerde kapitlet inneholder anbefalinger av forutsetninger til befolkningsframskrivingene, samt en konsekvensvurdering av de foreslåtte alternativene.

Notatet inneholder seks vedleggstabeller som både oppsummerer den historiske utviklingen og skisserer den fremtidige utviklingen under de tre framskrivingsalternativene.

1 Flytting mellom økonomiske regioner

Statistisk sentralbyrå etablerte i 1999 økonomiske regioner som en regional inndeling på nivå mellom fylke og kommune (Hustoft m.fl. 1999). Standarden er analog med det EU har definert som sin NUTS 4-inndeling¹. Som en konsekvens av dette må regionene bestå av hele, sammenhengende kommuner, og regionene må ikke krysse fylkesgrensene. Landet er delt inn i 90 økonomiske regioner. Hver region har én eller flere senterkommuner som inneholder tettsteder av en viss størrelse og med betydelig tilstrømning av pendlere fra andre kommuner. Det er i regelen dette pendlingsområdet som utgjør resten av den økonomiske regionen. I noen tilfeller består regionene bare av én eller to kommuner. Fra og med 1999 er det de økonomiske regionene som legges til grunn for regionale befolkningsframskrivninger.

På 1990-tallet har antall flyttinger pr. 1000 innbyggere ligget omkring 40 mellom kommuner, 30 mellom økonomiske regioner og 20 mellom fylker. Det betyr at omkring en firedel av alle flyttinger mellom kommuner ikke er med i tallmaterialet som ligger til grunn for denne analysen.

Selve inndelingen i økonomiske regioner får enkelte effekter i statistikken som ikke uten videre gir et riktig bilde av virkeligheten. For eksempel var bruttomobiliteten² i regionen Bergen 67 pr. 1000 i 1998, mens den var 92 pr. 1000 i Oslo. Det kan tyde på at mobiliteten er høyere i Oslo enn i Bergen, men er nok vel så mye en konsekvens av regioninndelingen. Etersom Oslo er et eget fylke, omfatter regionen Oslo bare Oslo kommune, mens regionen Bergen omfatter 18 omlandskommuner i tillegg til Bergen kommune.

Når formålet har vært å identifisere sentraliseringstendenser i flyttemønsteret ville det sannsynligvis vært lite å vinne på å analysere flyttinger mellom kommuner istedenfor mellom økonomiske regioner. Studien bygger på analyse av flyttematriser for hvert år i perioden, og med kommuner som enhet ville tabellene hatt bortimot 190 000 celler hver, istedenfor 8100 med økonomiske regioner som enhet.

2 Sentraliseringsbegrepet

Høy grad av sentralisering i flyttemønsteret kan grovt sett forstås som at flyttinger fra utkantene til sentrale strøk dominerer flyttemønsteret. Begrepene *urbanisering*, *sentralisering* og *konsentrasjon* har overlappende betydninger, og refererer til dels til de samme prosessene (se Tabell 1). Hver av disse prosessene kan dessuten studeres på ulike geografiske nivåer. Det er derfor et viktig poeng at tilsynelatende motstridende prosesser kan være virksomme samtidig. Stor nettoflytting fra Nord-Norge til Sør-Norge (et uttrykk for sentralisering på høyt geografisk nivå) kan for eksempel være sammenfallende med utflytting fra Oslo til nabokommunene (desentralisering på lavt geografisk nivå i Oslo-regionen).

Tabell 1 Begrepene urbanisering, sentralisering og konsentrasjon

Begrep	Prosess	Resultat ¹	Analyse
Urbanisering	<i>Flyttestrømmer fra spredtbygde til tettbygde strøk</i>	<i>Økt andel av befolkningen bosatt i tettbygde strøk</i>	<i>Vanskelig å analysere med flyttestatistikk fordi grensene mellom tett- og spredtbygde strøk ikke faller sammen med kommunegrenser</i>
Sentralisering	<i>Flyttestrømmer fra perifere til sentrale områder</i>	<i>Økt andel av befolkningen bosatt i sentrale områder</i>	<i>Flyttinger sett i forhold til til- og fraflyttingskommunens sentralitet</i>
Konsentrasjon	<i>Flyttestrømmer fra tynt befolkede til tett befolkede områder</i>	<i>Skjeve geografisk fordeling av befolkningen</i>	<i>Flyttinger sett i forhold til de resulterende endringer i fordelingen av folkemengden</i>

¹ Dette påvirkes også av andre demografiske prosesser.

¹ NUTS er forkortelse for Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques.

² Antall flyttinger ut og inn av regionen pr. 1000 innbyggere.

Mens fruktbarhet, dødelighet og nettoinnvandring uten videre kan kvantifiseres på forskjellige nivåer, finnes det ingen opplagt metode for å operasjonalisere sentraliseringstendensen i flyttemønsteret langs én dimensjon. For det første er det en vurderingssak hvordan man klassifiserer regionene etter sentralitet. Det er for eksempel ikke noe opplagt svar på om Tromsø er mer sentralt enn Hadeland. For det andre er det ulike måter å tallfeste sentraliseringstendensene i flyttemønsteret på når sentralitetsinndelingen av regionene foreligger.

Det er ikke foretatt noen inndeling av økonomiske regioner etter sentralitet. Statistisk sentralbyrås klassifisering av kommuner etter sentralitet er imidlertid en godt etablert og mye brukt inndeling. Det er nærliggende å ta utgangspunkt i denne inndelingen for å nærme seg en sentralitetsinndeling av økonomiske regioner.

2.1 Statistisk sentralbyrås klassifisering av kommuner etter sentralitet

Statistisk sentralbyrås standard for klassifisering av kommuner etter sentralitet ble sist revidert i 1994, på grunnlag av Folke- og bolig telling 1990 (NOS C 192). Utgangspunktet for klassifiseringen er kommunens geografiske nærhet til tettsteder på tre nivåer (Tabell 2). Den største betenkeligheten ved å bruke denne sentralitetsinndelingen som utgangspunkt for analyse av sentraliseringstendensene i innenlandske flyttinger mellom kommuner, er det store antall kommuner med sentralitet 3. I alt 104 kommuner har sentralitet 3, og disse kommunene har til sammen mer enn halvparten av landets folkemengde.

Blant kommunene som er blitt plassert i høyeste sentralitetsklasse på grunn av sin nærhet til Oslo finner vi kommuner som Våler i Østfold, Hurdal, Sør-Odal, Gran og Hole, der godt over halvparten av befolkningen bor i spredtbygde strøk. Rundt de fem andre storbyene ligger kommuner med sentralitet 3 som Audnedal, Forsand, Rennesøy, Bokn, Fusa, Rissa, Selbu og Karlsøy. Alle disse kommunene er delvis primærnæringskommuner og har mindre enn en femtedel av befolkningen i tettbygde strøk.

Dersom sentralitetsklassifiseringen legges til grunn for en analyse av flyttemønsteret vil ikke en flytting fra Rissa til Oslo eller fra Rennesøy til Bergen gi noe utslag i retning av sentralisering. Dette strider nok mot den oppfatningen folk flest har av sentralisering. Ikke desto mindre fanger inndelingen opp hovedtrekkene i kommunenes fordeling på sentrale og perifere strøk.

Tabell 2 Statistisk sentralbyrås klassifisering av kommuner etter sentralitet

Klasse	Kriterier for sentralitetsklassifisering	Kriterier for tettstedsutvelgelse	Tettsteder	Andel av folketallet 1999	Andel av alle kommuner
3	Kommuner som omfatter et tettsted på nivå 3 eller som ligger innenfor 75 minutters reisetid fra et slikt tettsteds sentrum (for Oslo: 90 minutters reisetid)	Tettsteder med funksjoner som et landsdelscenter, vanligvis med et folketall på minst 50 000	<i>Oslo, Kristiansand, Stavanger, Bergen, Trondheim, Tromsø (6).</i>	53 %	24 %
2	Kommuner som omfatter et tettsted på nivå 2 eller som ligger innenfor 60 minutters reisetid fra et slikt tettsteds sentrum	Vanligvis tettsteder med et folketall på mellom 15 000 og 50 000	<i>Eksempler: Halden, Lillehammer, Drammen, Sandnes, Ålesund, Bodø, Harstad (i alt 25).</i>	25 %	19 %
1	Kommuner som omfatter et tettsted på nivå 1 eller som ligger innenfor 45 minutters reisetid fra et slikt tettsteds sentrum	Vanligvis tettsteder med et folketall på mellom 5 000 og 15 000	<i>Eksempler: Ski, Elverum, Hønefoss, Notodden, Kopervik, Ørsta, Fauske, Alta (i alt 50)</i>	8 %	11 %
0	Kommuner som ikke fyller noen av kravene ovenfor			15 %	47 %

2.2 Sentralitetsinndeling av økonomiske regioner

Nesten halvparten av regionene består utelukkende av kommuner på samme sentralitetsnivå. Med samme skala for sentralitet som i kommuneklassifiseringen kan man ganske enkelt plassere disse regionene samme sentralitetsklasse som kommunene de består av. Slik regionene er konstruert, er det imidlertid innlysende at de ofte inneholder en senterkommune på et høyere sentralitetsnivå enn de øvrige kommunene i regionen. Det er flere måter å vurdere sentraliteten av disse sammensatte regionene på, skissert i Tabell 3.

Tabell 3 Alternative kriterier for sentralitetsinndeling av økonomiske regioner

Kriterie for tildeling av sentralitetsnivå	Kommentar
Sentraliteten til den mest sentrale kommunen i regionen	<i>Vil kunne overvurdere regionens sentralitet når én kommune ligger nær et større tettsted. I regionen Kongsvinger ligger Sør-Odal nær nok Oslo til å ha sentralitet 3, mens senterkommunen har sentralitet 2 og tre andre kommuner har sentralitet 1.</i>
Senterkommunens sentralitet (den høyeste hvis det er flere senterkommuner) ¹	<i>Vil gi en riktigere sentralitetsvurdering av regionen Kongsvinger, men slår uheldig ut for andre regioner. I Setesdal ligger senterkommunen nær nok Kristiansand til å ha sentralitet 3, men tre av de fem kommunene i regionen har sentralitet 0.</i>
Gjennomsnittet av kommunenes sentralitetstall, vektet med kommunenes innbyggertall og avrundet til nærmeste hele tall.	<i>En mer komplisert beregningsmåte som baserer seg på folketall som endrer seg over tid. Gir kanskje det riktige sentralitetsvurderingen av regioner med kommuner med svært ulik sentralitet. Sentralitetstallet kan ikke lenger knyttes direkte til tettsteder på ulike nivåer. For eksempel får regionene Levanger/Verdalsøra og Orkan-ger sentralitet 2 selv om det ikke ligger noe tettsted på nivå 2 i hele Trøndelag.</i>

¹ Det er ikke alltid senterkommunen som har høyest sentralitet blant kommunene i regionen.

Det er to sterke grunner for å velge den siste klassifiseringsformen, dvs. et vektet gjennomsnitt av de enkelte kommunenes sentralitet. For det første unngår man en opphopning av regioner på høye sentralitetsnivåer, slik tilfellet vil være med de to første kriteriene. For det andre benytter man informasjon om alle kommunenes sentralitet. De to første kriteriene benytter bare informasjon om henholdsvis den mest sentrale og senterkommunen, som i enkelte regioner har mindre enn en firedel av regionens innbyggere.

Selv med en slik klassifiseringsmåte får hele 22 av de 90 regionene høyeste sentralitet, med til sammen 53 % av landets befolkning. Disse regionene omfatter typiske utkantkommuner med sentralitet 0, slik som Rømskog, Nore og Uvdal, Åseral, Austevoll, Tydal og Balsfjord. Dette er uunngåelig slik regionene er sammensatt. Ikke desto mindre blir gruppen av regioner med sentralitet 3 stående som svært heterogen.

Den enkleste måten å angripe dette problemet på, er å skille ut noen av regionene med sentralitet 3 til et femte sentralitetsnivå, sentralitet 4. Siden denne inndelingen primært skal brukes til analyse av flyttestrømmer, er det ønskelig at regionene i denne sentralitetsklassen har et forholdsvis sammenfallende flyttemønster. Det er langt på vei slik at storbyene har et annet flyttemønster enn sine omlandskommuner, og det beste hadde derfor vært å avgrense storbyene i en egen sentralitetsklasse 4. Regioninndelingen gjør imidlertid at dette ikke er helt enkelt.

Regionene Bergen og Trondheim er så store at de i praksis omfatter de fleste omlandskommunene. Likevel dominerer de to byene hver sin region i så stor grad at det er storbymønsteret som preger flyttestrømmene ut og inn av disse regionene. Oslo kommune er en egen økonomisk region, og hører naturlig hjemme i høyeste sentralitetsklasse. Av naboregionene er det bare regionen Bærum/Asker som domineres av områder som inngår i tettstedet Oslo. Alle de andre regionene i området består både av kommuner som for det meste er en del av tettstedet Oslo (slik som Oppegård og Skedsmo) og av landlige kommuner langt fra byen (slik som Vestby og Aurskog-Høland).

Ser man på flyttestrømmer ut og inn av regionene, er det bare Bærum/Asker som har et flyttemønster som ligner på Oslos mønster³. Dette er ikke tilfellet med de andre regionene omkring Oslo (Tabell 4). Alle de andre sentrale regionene på Østlandet har et flyttemønster som i større eller mindre grad varierer *motsatt* av Oslo.

³ Med flyttemønster menes her variasjoner i nettoinnflytting over tid.

Av alle landets økonomiske regioner, er det flyttemønsteret i Bærum/Asker og Bergen som i størst grad er sammenfallende med svingningene i Oslos flyttemønster. Deretter følger Florø, Kristiansand og Trondheim (Tabell 5). Korrelasjonskoeffisientene blir imidlertid raskt mindre nedover i tabellen, og graden av samvariasjon er i praksis ganske liten for regionene lengst ned. Det er med andre ord et ganske lite antall regioner som skiller seg ut i en egen storbyklasse med et flyttemønster som ligner Oslos.

På bakgrunn av dette kan sentralitet 4 avgrenses til regionene Oslo, Bærum/Asker, Bergen og Trondheim. Selv om Florø og Kristiansand kanskje har et mer storbypreget flyttemønster enn regionen Trondheim, er det utfra andre mål på sentralitet ikke rimelig å inkludere disse regionene i høyeste sentralitetsklasse. Avgrensingen av de fire nevnte regionene synes å være en rimelig inndeling av økonomiske regioner, men er helt klart utilfredsstillende sammenlignet med en fri gruppering av kommuner. Det er for eksempel ikke til å unngå at Modalen kommune med under 400 innbyggere kommer i en høyere sentralitetsklasse enn Skedsmo.

Fordelingen av regionene på fem sentralitetsnivåer er vist i Tabell 6. Som det fremgår av tabellen har sentralitetsklassene 2, 3 og 4 omtrent en firedel hver av landets samlede folketall, mens den siste firedelen er forholdsvis likt fordelt på sentralitetsklassene 0 og 1.

Under arbeidet med dette prosjektet har sentralitetsinndelingen stadig vist seg å være et kontroversielt tema. Derfor er det viktig å presisere at dette bare er et skritt på veien til en analyse av flyttemønsteret. Det har vist seg at de store linjene i flyttemønsteret og identifiseringen av år med henholdsvis høy og lav grad av sentralisering er forholdsvis ufølsomme overfor detaljene i sentralitetsinndelingen.

Tabell 4 Sammenhengen mellom flyttemønsteret i Oslo og flyttemønsteret i andre sentrale regioner på Østlandet¹. Korrelasjonskoeffisienter for tidsserier av nettomobilitet 1977–1998

Region	Korrelasjonskoeffisient
1 Bærum/Asker	0,638
2 Drammen	-0,079
3 Kongsberg	-0,210
4 Lillestrøm	-0,317
5 Hønefoss	-0,344
6 Sande/Svelvik	-0,353
7 Follo	-0,438
8 Ullensaker/Eidsvoll	-0,472
9 Hadeland	-0,518
10 Holmestrand	-0,551
11 Askim/Mysen	-0,829

¹ Tabellen omfatter alle regioner på Østlandet i sentralitetsklasse 3.

Tabell 5 Regioner med stor grad av samvariasjon med flyttemønsteret i Oslo. Korrelasjonskoeffisienter for tidsserier av nettomobilitet 1977–1998

Region	Korrelasjonskoeffisient
1 Bergen	0,667
2 Bærum/Asker	0,638
3 Florø	0,470
4 Kristiansand	0,467
5 Trondheim	0,454
6 Tønsberg/Horten	0,398
7 Halden	0,311
8 Mo i Rana	0,300
9 Stavanger/Sandnes	0,272
10 Kirkenes	0,264

2.3 Tallfesting av sentraliseringstendenser i flyttemønsteret

Det er flere måter å sammenfatte sentraliseringstendensene i flyttemønsteret på. Et enkelt og rimelig godt mål er det som kan kalles *nettosentralisering*, nemlig antall flyttinger oppover i sentralitetshierarkiet (til en mer sentral region enn fraflyttingsregionen) minus antall flyttinger nedover i sentralitetshierarkiet. I løpet av de siste 20 årene har ca 25 % av alle flyttinger mellom økonomiske regioner gått til en annen region med samme sentralitet. De resterende 75 % av flyttingene har vært forholdsvis likt fordelt mellom flyttinger til mer sentrale og mindre sentrale regioner. Det er svingningene i denne balansen som ligger bak målet nettosentralisering. Når dette tallet er *negativt*, går flertallet av flyttinger til en *mindre sentral* region. Vi kan da med rette si at flyttemønsteret er preget av desentralisering. Dette var tilfellet fra begynnelsen av 1970-tallet og fram til 1983. Siden 1984 har nettosentraliseringen vært positiv, med 7200 i 1996 som det høyeste tallet så langt.

Tabell 6 Sentralitetsinndeling av økonomiske regioner

Klasse	Kriterier for sentralitets- klassifisering ¹	Regioner	Andel av folketallet 1999	Andel av alle regioner
4	Landets tre største byer. Bærum/Asker er inkludert fordi det store flertall av befolkningen bor i Oslo tettsted, og fordi flyttemønsteret ligger nært opptil Oslos mønster.	Oslo, Bærum/Asker, Bergen, Trondheim (4).	27 %	4 %
3	Regioner med gjennomsnittlig sentralitet ¹ for kommunene lik 2,50 eller mer.	Moss, Follo, Lillestrøm, Ullensaker/Eidsvoll, Hadeland, Holmestrand, Sande/Svelvik, Lillesand, Kristiansand, Jæren, Stavanger/Sandnes, Hønefoss, Drammen, Mandal, Askim/Mysen, Stjørdalshalsen, Kongsberg, Tromsø (18 regioner).	26 %	20 %
2	Regioner med gjennomsnittlig sentralitet ¹ for kommunene mellom 1,50 og 2,49.	Halden, Fredrikstad/Sarpsborg, Hamar, Lillehammer, Gjøvik, Tønsberg/Horten, Sandefjord/Larvik, Skien/Porsgrunn, Kragerø, Risør, Arendal, Setesdal, Haugesund, Molde, Kristiansund, Ålesund, Orkanger, Levanger/Verdalsøra, Mo i Rana, Harstad (29 regioner).	25 %	22 %
1	Regioner med gjennomsnittlig sentralitet ¹ for kommunene mellom 0,50 og 1,49	Kongsvinger, Elverum, Midt-Gudbrandsdalen, Notodden/Bø, Flekkefjord, Egersund, Søndre Sunnhordland, Odda, Voss, Florø, Førde, Ulsteinvik, Ørsta/Volda, Steinkjer, Namsos, Bodø, Narvik, Brønnøysund, Sandnessjøen, Mosjøen, Alta (21 regioner).	12 %	23 %
0	Regioner med gjennomsnittlig sentralitet ¹ for kommunene lavere enn 0,50.	Tynset, Nord-Gudbrandsdalen, Valdres, Hallingdal, Rjukan, Vest-Telemark, Lyngdal/Farsund, Nordre Sunnhordland, Høyanger, Sogndal/Årdal, Nordfjord, Sunndalsøra, Surnadal, Frøya/Hitra, Brækstad, Oppdal, Røros, Grong, Rørvik, Lofoten, Vesterålen, Andselv, Finnsnes, Nord-Troms, Vadsø, Hammerfest, Kirkenes (27 regioner).	10 %	30 %

¹ Vektet etter folketall 1.1.1999

Nettosentraliseringen er helt upåvirket av om flyttingene går til en region som er litt mer sentral eller mye mer sentral. Et alternativt mål er *gjennomsnittlig sentralitetsendring*, det vil si den gjennomsnittlige forskjellen mellom tilflyttingsregionens og fralyttingsregionens sentralitet for alle flyttinger. En gjennomsnittlig sentralitetsendring lik 1 innebærer at flyttingene i gjennomsnitt går til en region som er ett hakk mer sentral. Ettersom mange flyttinger går til andre regioner med samme sentralitet, og det er omtrent like mange som flytter til mer sentrale som til mindre sentrale regioner, vil gjennomsnittlig sentralitetsendring aldri ligge så langt fra null. Siden 1977 har dette tallet variert mellom $-0,06$ og $0,15$. I motsetning til nettosentralisering er gjennomsnittlig sentralitetsendring ikke påvirket av det totale antallet flyttinger. Svingningene over tid er imidlertid så å si identiske for nettosentralisering og gjennomsnittlig sentralitetsendring.

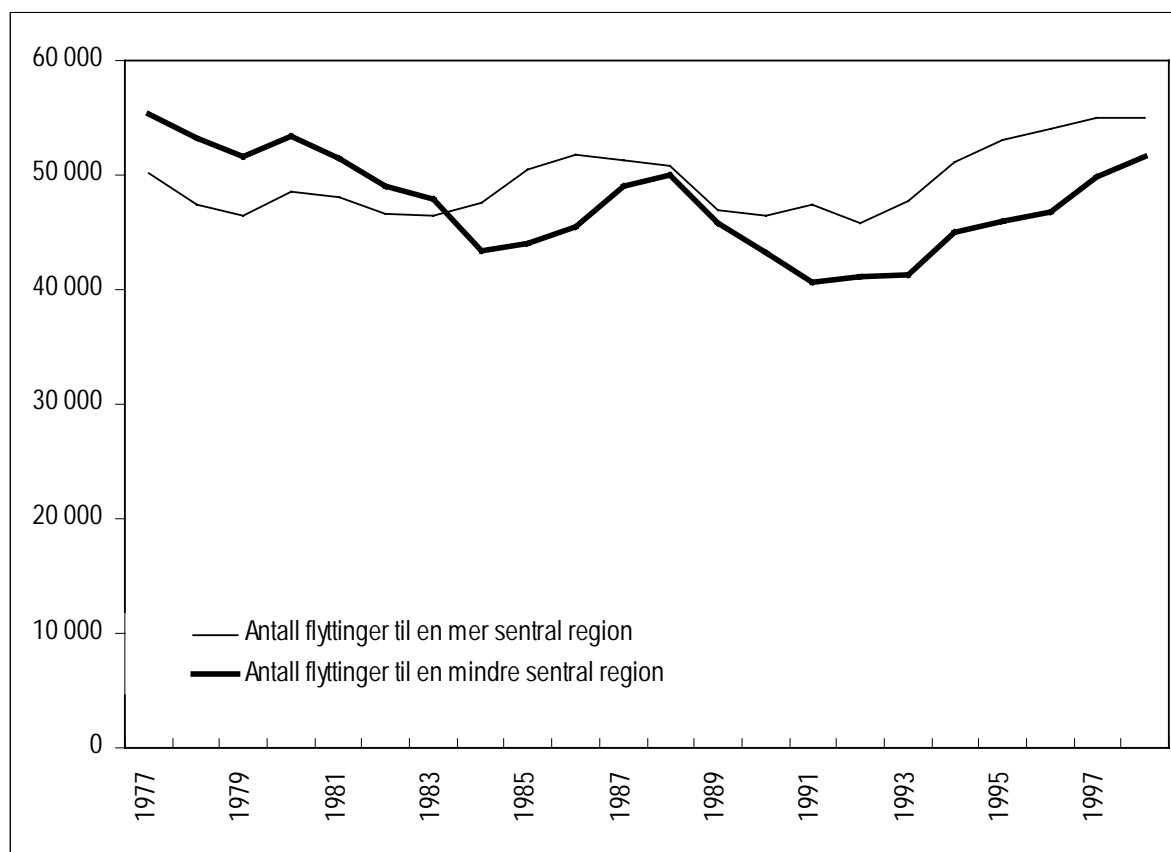
3 Sentraliseringstendenser i flyttemønsteret 1977–1998

Det er to viktige forbehold som må tas i forhold til den analysen som presenteres i dette notatet. For det første er det ikke tatt hensyn til flyttinger mellom kommuner innen samme økonomiske region, som også vil kunne betraktes i et sentraliseringsperspektiv. Tallmaterialet som ligger til grunn for denne analysen kan sies å omfatte mellom- og langdistanseflyttinger⁴.

For det andre tar denne analysen bare for seg det samlede antall flyttere, uavhengig av kjønn og alder. Balanse mellom inn- og utflytting vil dermed kunne gi et falskt inntrykk av stabilitet. Det er for eksempel slik at regioner rundt de store byene ofte vil ha et stort tap av ungdom og unge voksne, men en tilstrømning av barnefamilier. Aldersfordelingen vil dermed kunne endre seg betraktelig selv om flyttestrømmene inn og ut av regionen er omtrent like store.

Det er også viktig å merke seg at flyttemønsteret alt i alt er forholdholdsvis stabilt over tid. I en analyse som fokuserer på nettoinnflytting og tendenser i ulike retninger, er det lett å overse dette. Figur 1 viser antall flyttinger oppover og nedover i sentralitetshierarkiet. Det er differansen mellom de to kurvene som utgjør nettosentralisering. Som det fremgår av figuren, har nettosentraliseringen variert betydelig mens nivået på strømmene i hver retning har vært relativt stabilt.

Figuren illustrerer også hvordan nettosentraliseringen er svært liten i forhold til det totale antallet flyttinger. På 1990-tallet har det vært mellom 115 000 og 139 000 flyttinger mellom økonomiske regioner hvert år. I samme periode har nettosentraliseringen variert mellom 3200 og 7200. Siden 1977 har nettosentraliseringen aldri utgjort mer enn 5,8 prosent av alle flyttinger. I 1998 var dette tallet så lavt som 2,4 prosent.

Figur 1 Antall flyttinger oppover og nedover i sentralitetshierarkiet, 1977–1998

⁴ Heller ikke dette er helt uproblematisk. Ettersom regionene Bergen og Trondheim omfatter et stort antall omlandskommuner mens region Oslo bare omfatter Oslo kommune, vil tallene fange opp suburbanisering i Oslo-området, men ikke i de andre storbyene.

3.1 Perioder med høy og lav grad av sentralisering

Figur 2 og Figur 3 viser hvordan vi de siste to tiårene har opplevd betydelige svingninger i flyttemønsterets sentraliseringstendenser. Variasjonene i nettosentralisering viser tydelige toppe ("grå bølger") på midten av 1980-tallet og midten av 1990-tallet og tydelige bølgedaler ("grønne bølger") på slutten av 1970-tallet og slutten av 1980-tallet (Figur 2). Dette gir en god oppsummering av hovedtrekkene i sentraliseringsmønsteret. Gjennomsnittlig sentralitetsendring gir som sagt et nærmest identisk bilde.

Rent kronologisk kan utviklingen deles inn i fem perioder, slik det fremgår av Tabell 7. Den første perioden (1977–83) er preget av desentralisering, med en overvekt av flyttinger fra sentrale til mindre sentrale regioner. Dette var siste del av en lengre periode med tilflytting til distriktene, som ofte omtales som "den grønne bølgen". Denne utviklingen hang blant annet sammen med desentralisering av arbeidsintensiv industri, økt støtte til primærnæringene, og sterk satsing på offentlig sektor i kommunene (Holt-Jensen 1986, Byfuglien 1993). Utbyggingen av skole-, pleie- og omsorgssektoren skapte mange nye kvinnearbeidsplasser i distriktene og gjorde det mer attraktivt for familier med to yrkesaktive voksne å slå seg ned utenfor storbyområdene. Det er grunn til å tro at mer diffuse, idemessige strømninger også bidro til at flere ønsket et liv i landlige omgivelser. Den økte tilflyttingen til byenes omland hang sammen med økt pendling til storbyene, og en særlig sterk økning i langpendling (Holt-Jensen 1986).

Tabell 7 Periodeinndeling av det innenlandske flyttemønsteret 1977-1998.

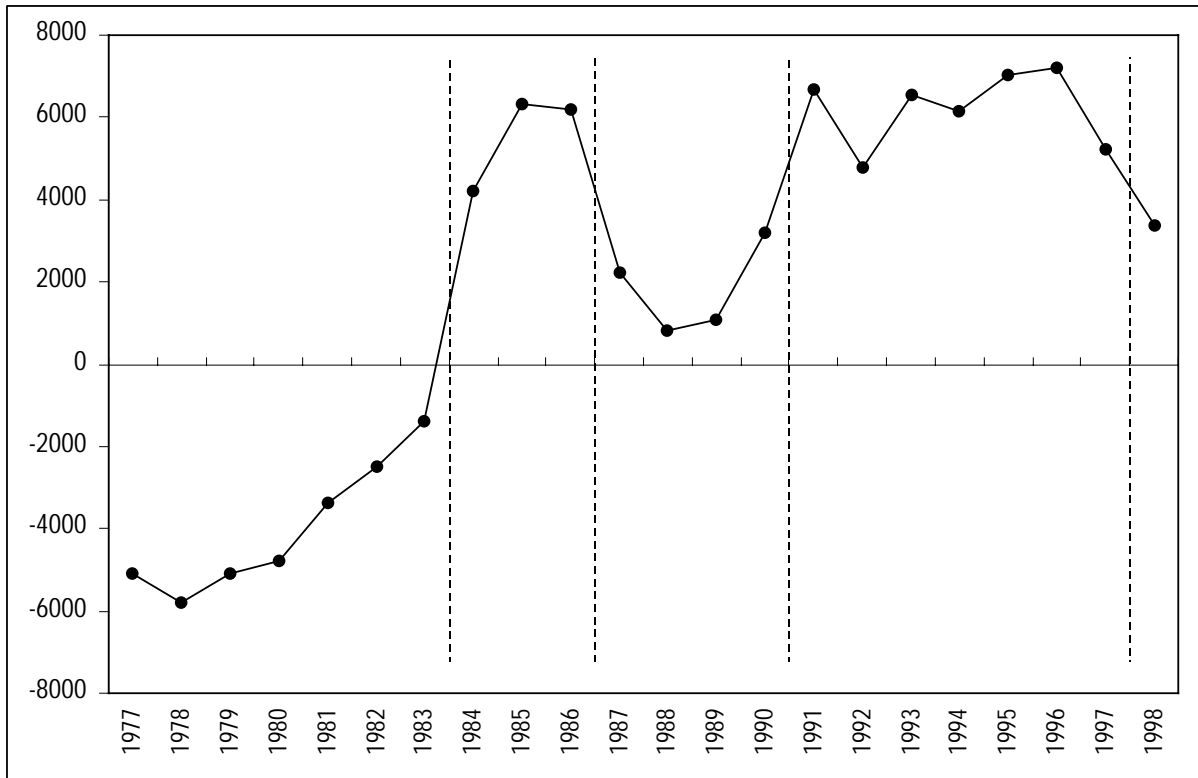
Periode	Nettomobilitet (gjennomsnitt pr. år)					Netto-sentralisering ¹	Kommentarer (Refererer til nettoutflytting og nettomobilitet)
	0	1	2	3	4		
1977–83	-2,0	0,9	1,0	4,1	-4,2	-4000	<i>Reell desentralisering. Liten utflytting fra S0, og stor utflytting fra S4. Størst tilflytting til S3</i>
1984–86	-8,3	-4,0	0,3	4,2	1,4	5600	<i>Stor utflytting fra periferien (S0 og S1). Fortsatt stor innflytting til S3 og fra 1984 også til S4.</i>
1987–90	-5,8	-1,4	0,8	2,6	-0,2	1800	<i>Dempet utflytting fra S0 og S1, til dels negativ flyttebalanse i S4. Avtagende tilflytting til S3.</i>
1991–97	-6,4	-4,1	-0,2	2,1	2,6	6200	<i>Stigende utflytting fra S0 og S1. Høy innflytting til S4 og stigende innflytting til S2 og S3.</i>
1998	-9,3	-4,6	1,3	5,0	-0,4	3400	<i>Fortsatt stor utflytting fra S0 og S1. Stor tilflytting til S2 og S3, men negativ flyttebalanse i S4.</i>

¹ Antall flyttinger oppover i sentralitetshierarkiet (til en mer sentral region) minus antall flyttinger nedover i sentralitetshierarkiet.

² S0 refererer til sentralitet 0, S1 til sentralitet 1, osv.

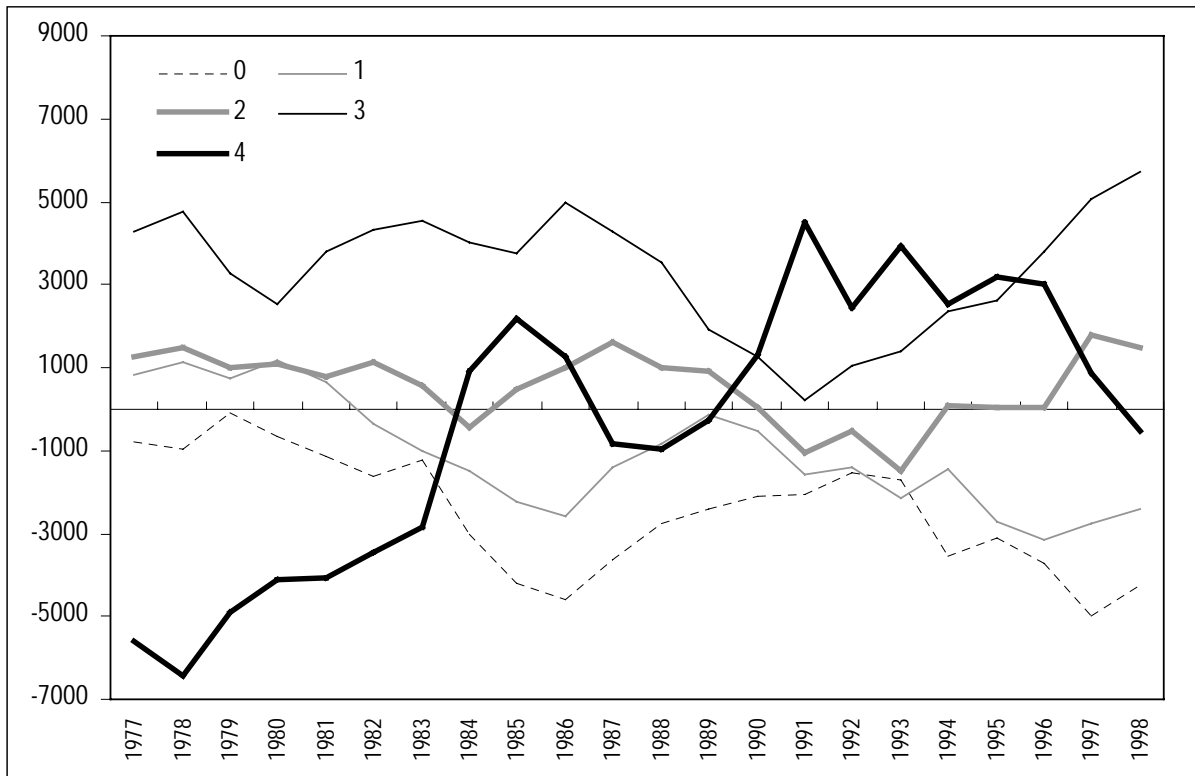
Den andre perioden (1984–86) var preget av sterk sentralisering. Allerede omkring 1980 begynte fraflyttingen fra de minst sentrale regionene å øke i omfang. Dette gjaldt både regioner med sentralitet 0, som også i perioden med desentralisering opplevde større fraflytting enn tilflytting, og regioner med sentralitet 1, som hadde hatt positiv flyttebalanse på 1970-tallet. Den samlede nettoinnflyttingen fra disse to sentralitetsklassene sank fra +500 i 1980 til -7000 i 1986. Fra 1984 gikk et flertall av alle flyttinger mellom økonomiske regioner i retning av mer sentrale strøk. Det var særlig storbyene som opplevde økt tilflytting. På slutten av 1970-tallet hadde regioner med sentralitet 4 et underskudd på flyttebalansen på omkring 6000 personer årlig. I 1984 var dette snudd til et overskudd på 900, og året etter toppet det seg på 2200. Sett i forhold til innbyggertallet var det særlig regionen Bærum/Asker som opplevde stor tilflytting (Figur 4).

Forandringen i flyttemønster kan langt på vei forklares av næringsutviklingen. Nye arbeidsplasser kom i økende grad i sentralt orienterte næringer som var avhengige av høyt kvalifisert arbeidskraft og nære bånd til utlandet. Parallelt med dette avtok veksten i offentlig sektor i utkantkommunene, og sysselsettingen i primærnæringene og deler av den distriktsorienterte industrien ble redusert som følge av omstilling og rasjonalisering (Byfuglien 1993).

Figur 2 Nettosentralisering¹ 1977-1998

¹ Antall flyttinger oppover i sentralitetshierarkiet (til en mer sentral region) minus antall flyttinger nedover i sentralitetshierarkiet.

Figur 3 Nettoinnflytting til økonomiske regioner etter sentralitet 1977-1998

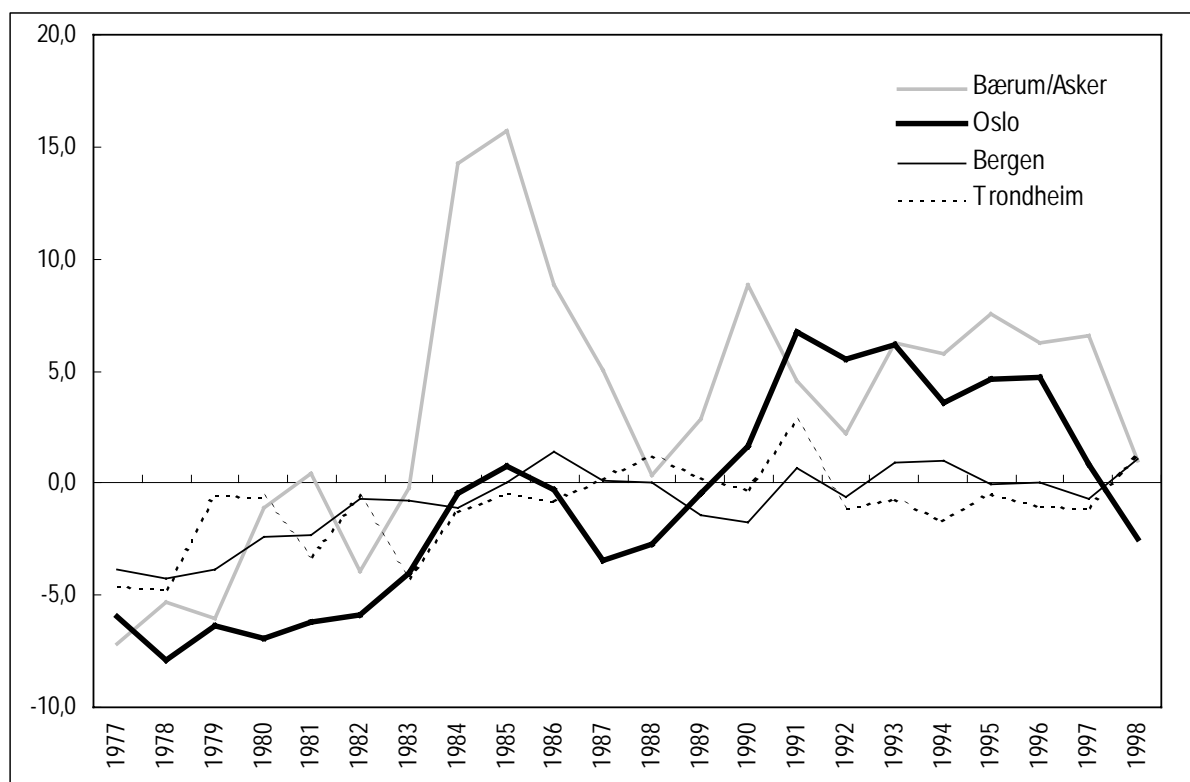
Tallene gjelder kun innenlandske flyttinger.

I årene 1987–1990 fulgte en ny periode med relativ lav grad av sentralisering. Det var ingen ny desentraliseringsbølge, men like fullt en “grønn” periode sammenlignet med årene før og etter. Utflyttingen fra utkantregionene avtok, og den samlede nettoutflyttingen fra regioner med sentralitet 0 og 1 ble redusert fra drøye 7000 personer i 1987 til 2600 personer i 1989 og 1990. Samtidig opplevde storbyområdene (sentralitet 4) igjen større utflytting enn innflytting. For Oslos vedkommende økte nettoutflyttingen, og tilflyttingen til regioner med sentralitet 3 ble kraftig redusert. Tallene for storbyområdene domineres fullstendig av utviklingen i Oslo-området. Mens svingningene i Bergen og Trondheim knapt er synlige, er det en kraftig bølgedal i tilflyttingen til Oslo og Bærum/Asker. Dette gjelder også når man tar hensyn til regionenes folketall (Figur 4).

Denne lille grønne bølgen skyldes nok i mindre grad politiske tiltak enn den store grønne bølgen på 1970-tallet. Sentraliseringen begynte å avta i 1987, året da jappetiden kuliminerte og høykonjunkturen nådde toppen. Arbeidsledigheten var da på sitt laveste nivå siden slutten av 1970-tallet. Nedgangen i ledighet var størst i Oslo og Akershus, der andelen ledige ble redusert med tre firedeler fra 1984 til 1986. Ikke desto mindre var det en halvering av ledigheten også i Troms og Finnmark i samme periode. (Arbeidsmarkedsetaten 1997). Dette bidro til å redusere flyttestrømmen fra distriktene, samtidig som mange benyttet muligheten til å flytte ut av Oslo-området.

Omkring 1990 snudde utviklingen, og vi gikk inn i en ny periode med sterk sentralisering. Nettoinnflyttingen til storbyområdene var rekordstor i 1991, med 4500 personer. I perioden 1991–1997 opplevde storbyområdene en samlet nettoinnflytting fra andre deler av landet på over 20 000 personer, eller nesten 3000 pr. år. Samtidig begynte utkantregionenes underskudd på flyttebalansen å øke. På midten av 1990-tallet var utflyttingen på nivå med sentraliseringsperioden ti år tidligere.

I 1997 og 1998 har trenden snudd for innflyttingen til storbyområdene, og 1998 var flyttebalansen for disse regionene negativ. Igjen er det Oslo-området som dominerer trenden. Regionene Bergen og Trondheim hadde begge et lite overskudd på flyttebalansen i 1998 og et lite underskudd i 1997, som er stikk motsatt av utviklingen i Oslo-området. Sammenlignet med Oslo og Bærum/Asker er det imidlertid snakk om ubetydelige svingninger (Figur 4).

Figur 4 Nettomobilitet¹ i regioner med sentralitet 4, 1977–1998

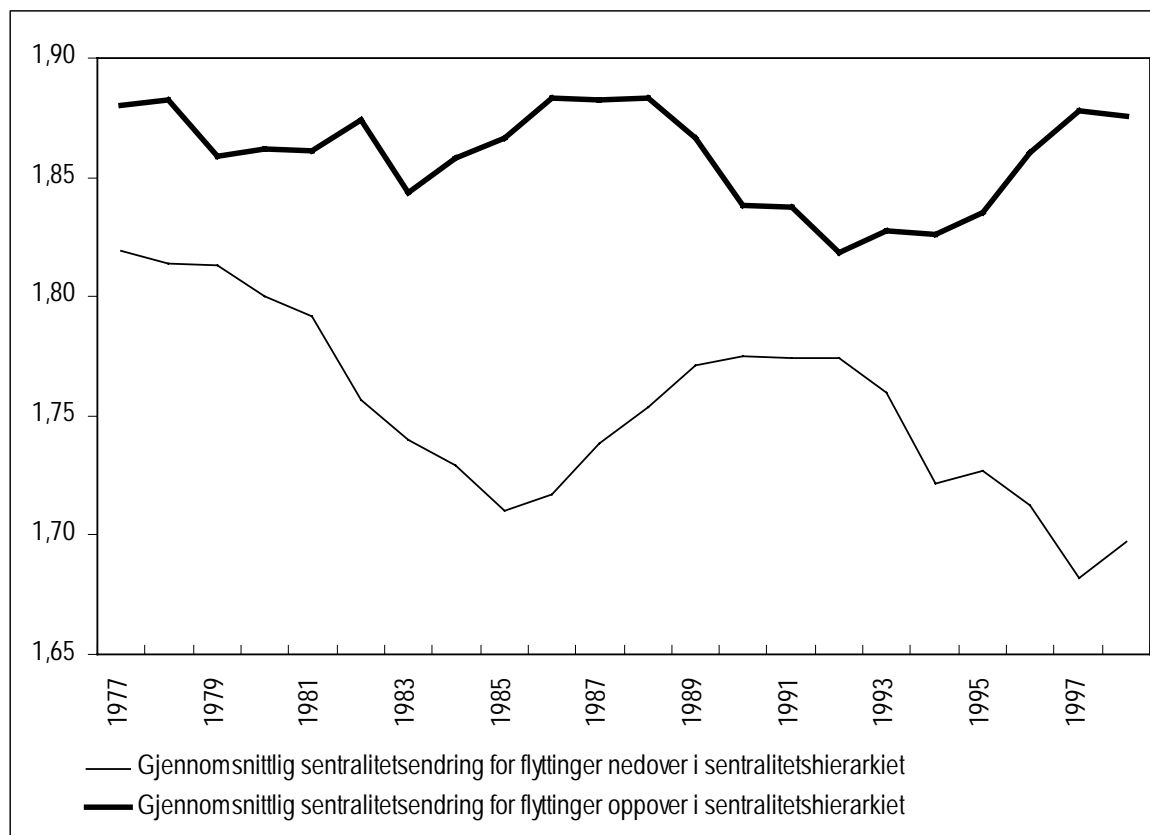
¹ Nettoinnflytting pr. 1000 innbyggere ved begynnelsen av perioden.

Parallelt med dette har regioner med sentralitet 3 opplevd rekordstor nettoinnflytting, med 5700 personer i 1998 (Figur 3). Regionen Ullensaker/Eidsvoll toppet listen med en nettoinnflytting på 15,0 pr. 1000 innbyggere. Dette er det høyeste noen region har opplevd de siste ti årene, og henger naturlig nok sammen med Gardermo-utbyggingen. Over 60 prosent av innflytterne til Ullensaker/Eidsvoll kom fra Oslo, Bærum/Asker og Lillestrøm. Også andre Østlandsregioner med sentralitet 3 er blant de regioner som har opplevd størst innflytting de siste årene. Nest etter Ullensaker/Eidsvoll kommer regionene Moss, Sande/Svelvik, Lillestrøm og Askim/Mysen, som alle hadde en nettoinnflytting på mer enn 8 pr. 1000 innbyggere i 1998. Samtidig opplever mange nordnorske regioner større utflytting enn på lenge. Regionene Vadsø og Kirkenes hadde i 1998 en nettoutflytting på henholdsvis 33 og 35 pr. 1000, og det er mer enn noen andre regioner har hatt de siste 20 årene.

Det ser med andre ord ut som om vi er på vei inn i et flyttere regime med fortsatt stor utflytting fra distriktene, men med vekst i andre sentrale regioner snarere enn i Oslo. Andelen utflyttere fra distriktene som flytter til storbyområdene er forholdsvis konstant, men flyttebalansen mellom storbyene og naboregionene har forandret seg. I 1991, da byveksten toppet seg, hadde Oslo nettoinnflytting fra alle de andre sentrale regionene på Østlandet (sentralitet 3, i alt 11 regioner) bortsett fra Bærum/Asker. I 1998 hadde balansen snudd, og Oslo hadde nettoutflytting til alle disse regionene med unntak av Kongsberg.

3.1.1 En alternativ bruk av gjennomsnittlig sentralitetsendring

Gjennomsnittlig sentralitetsendring kan også regnes ut separat for flyttinger oppover og nedover i sentralitetshierarkiet. Dette gir et supplerende perspektiv på balansen mellom *antall* flyttinger i hver retning. Figur 5 viser hvordan dette har variert og bidratt til det generelle sentraliseringsmønsteret. De som flyttet til en mindre sentral region i en periode med lav grad av sentralisering (på slutten av 1970-tallet eller omkring 1990) flyttet til regioner som var relativt mye mer sentrale, sammenlignet med de som flyttet til mindre sentrale regioner i perioder med høy grad av sentralisering.

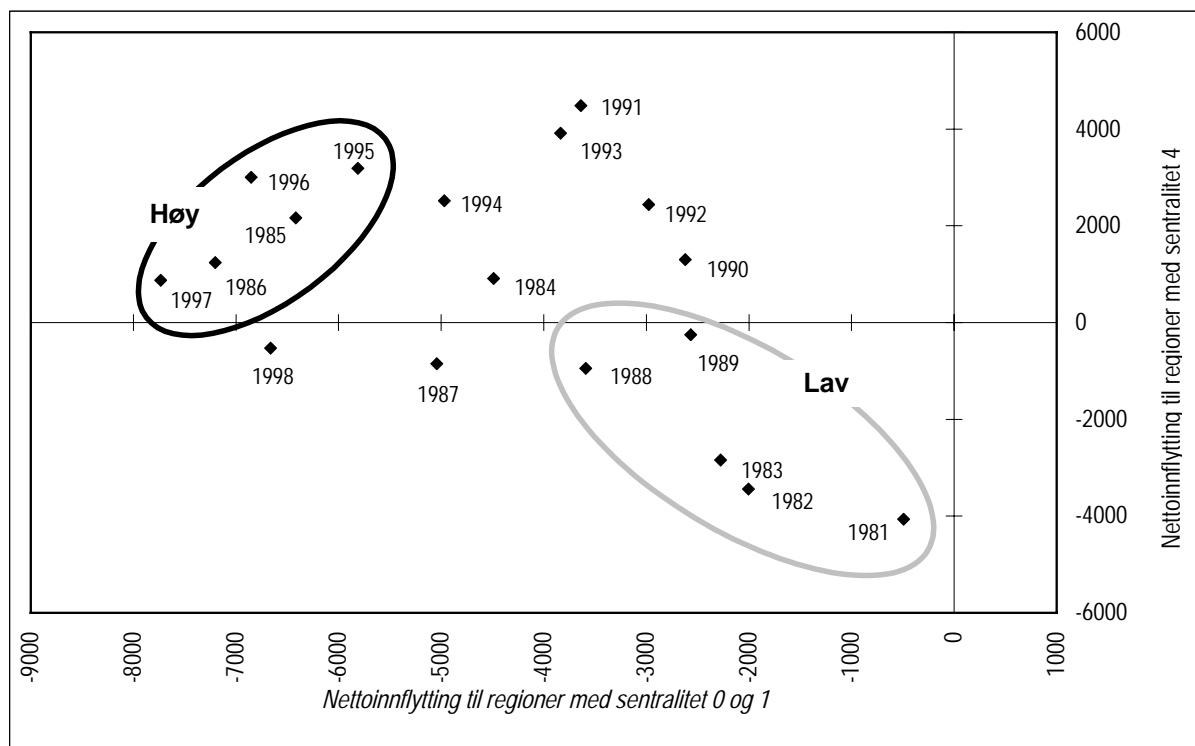
Figur 5. Gjennomsnittlig sentralitetsendring for flyttinger oppover og nedover i sentralitets hierarkiet, 1977–1998

3.2 Kan sentralisering forstås langs én dimensjon?

Den utviklingen som ble skissert for årene 1997 og 1998 illustrerer hvordan flyttemønsteret kan preges av motstridende tendenser. Samtidig med rekordstor utflytting fra nordnorske utkantkommuner har storbyområdene opplevd større utflytting enn innflytting for første gang på ni år. Dette lar seg hverken klassifisere som høy eller lav grad av sentralisering. Første del av 1990-tallet var på mange måter preget av motsatt situasjon, med stor innflytting til storbyregionene, samtidig med relativt liten utflytting fra utkantregionene. Heller ikke dette lar seg enkelt klassifisere som verken høy eller lav grad av sentralisering.

Figur 6 er en fremstilling av flyttemønsteret som belyser disse problemene. Den vertikale akse viser nettoinnflyttingen til regioner med sentralitet 4 og den horisontale akse viser nettoinnflytting til regioner med sentralitet 0 og 1. Disse to laveste sentralitetsklassene har i stor grad sammenfallende flyttemønstre. Det samme gjelder de to mellomliggende sentralitetsklassene 2 og 3. Hvert punkt i diagrammet representerer et år i perioden 1981–1998. Ettersom tallene bare gjelder innenlandske flyttinger, er også nettoinnflyttingen til regioner med sentralitet 2 og 3 indirekte med i diagrammet. I øverste høyre hjørne er det stor innflytting til regioner med sentralitet uten at det er stor utflytting fra regioner med sentralitet 0 og 1. Differansen må utgjøres av nettoutflytting fra regioner med sentralitet 2 og 3. På samme måte vil disse regionene ha stor nettoinnflytting i nederste venstre hjørne av diagrammet.

Punktene i diagrammet danner grovt sett et belte fra øverste venstre til nederste høyre hjørne. Dette er ensbetydende med en dimensjon fra høy til lav grad av sentralisering. De fem årene som skiller seg ut med henholdsvis høyest og lavest grad av sentralisering er sirklet inn i diagrammet. Høyest sentralisering er ensbetydende med *både* stor utflytting fra utkantene *og* stor innflytting til sentrale strøk. Årene 1991–1993 er derfor ikke med blant de mest sentraliseringspregede årene, for selv om innflyttingen til storbyområdene var svært stor, var utflyttingen fra distriktene langt mindre enn i de årene som er sirklet inn. Dette illustrerer imidlertid problemet med å binde seg til å beskrive sentralisering langs én dimensjon. Diagrammet viser også hvordan flyttemønsteret i 1998 har visse likhetstrekk med mønsteret fra 1987. I begge tilfeller var det stor utflytting fra distriktene samtidig med utflytting fra storbyområdene. Den logiske konsekvensen av dette er stor innflytting til regioner med sentralitet 2 og 3.

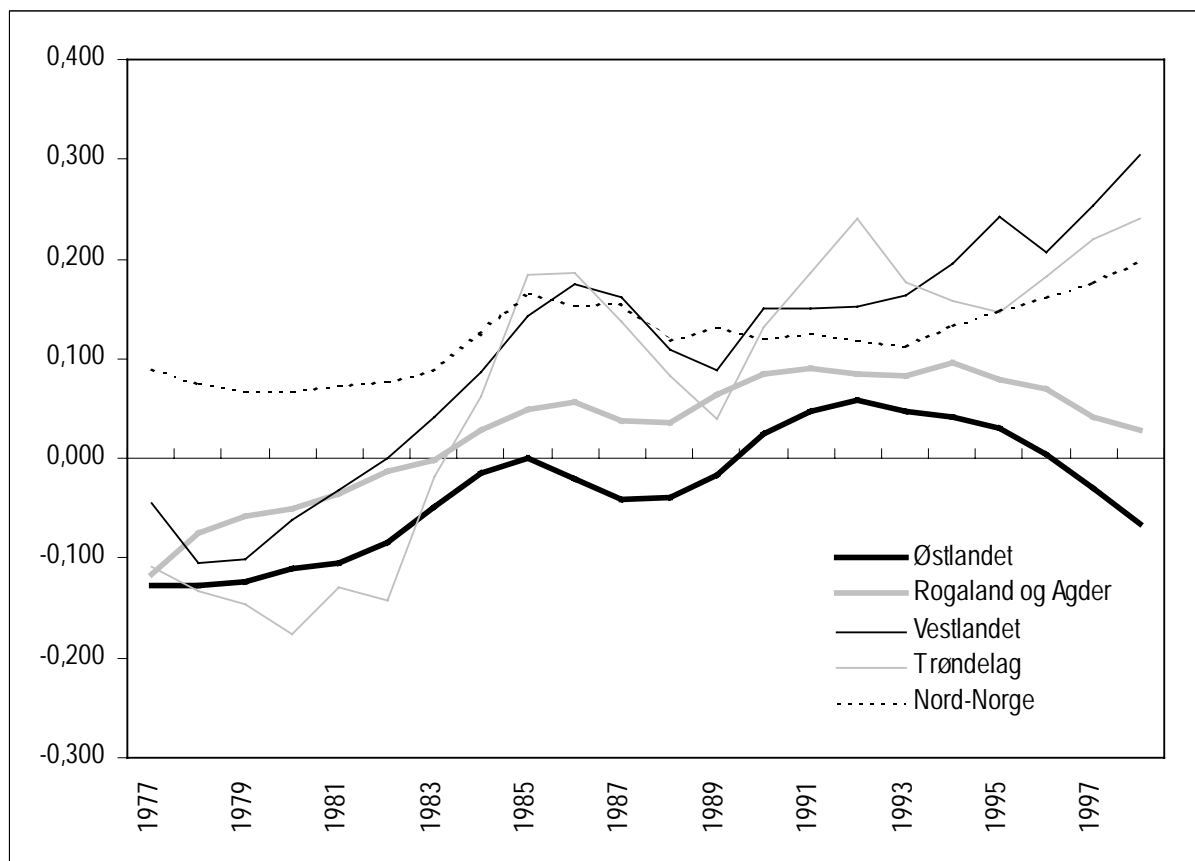
Figur 6 Nettoinnflytting til regioner med sentralitet 4 etter nettoinnflytting til regioner med sentralitet 0 og 1, 1981–1998

3.3 Sentraliseringstendenser i flyttemønsteret innad i landsdelene

Nettosentralisering er et mål som lett kan regnes ut for flyttinger innad i hver landsdel. Jeg har brukt Statistisk sentralbyrås inndeling i landsdeler, men slått sammen alle de åtte fylkene på Østlandet til én landsdel. Dette er fordi hele Østlandet langt på vei fungerer som ett flyttesystem, med et felles senter i Oslo. De andre landsdelene har sine regionale sentra som sentraliseringen er rettet mot.

Figur 7 viser hvordan gjennomsnittlig sentralitetsendring for flytting innad i landsdelene har variert i perioden 1977–1998. For det første går det frem av figuren at flyttemønsteret innad i Nord-Norge har vært preget av sentralisering gjennom hele perioden. Denne tendensen var imidlertid på sitt laveste under “den grønne bølgen” på 1970-tallet, da alle de andre landsdelene opplevde større eller mindre grad av desentralisering (negativ gjennomsnittlig sentralitetsendring). Med unntak av Østlandet har alle landsdelene vært preget av sentralisering i sine interne flyttemønstre siden midten av 1980-tallet.

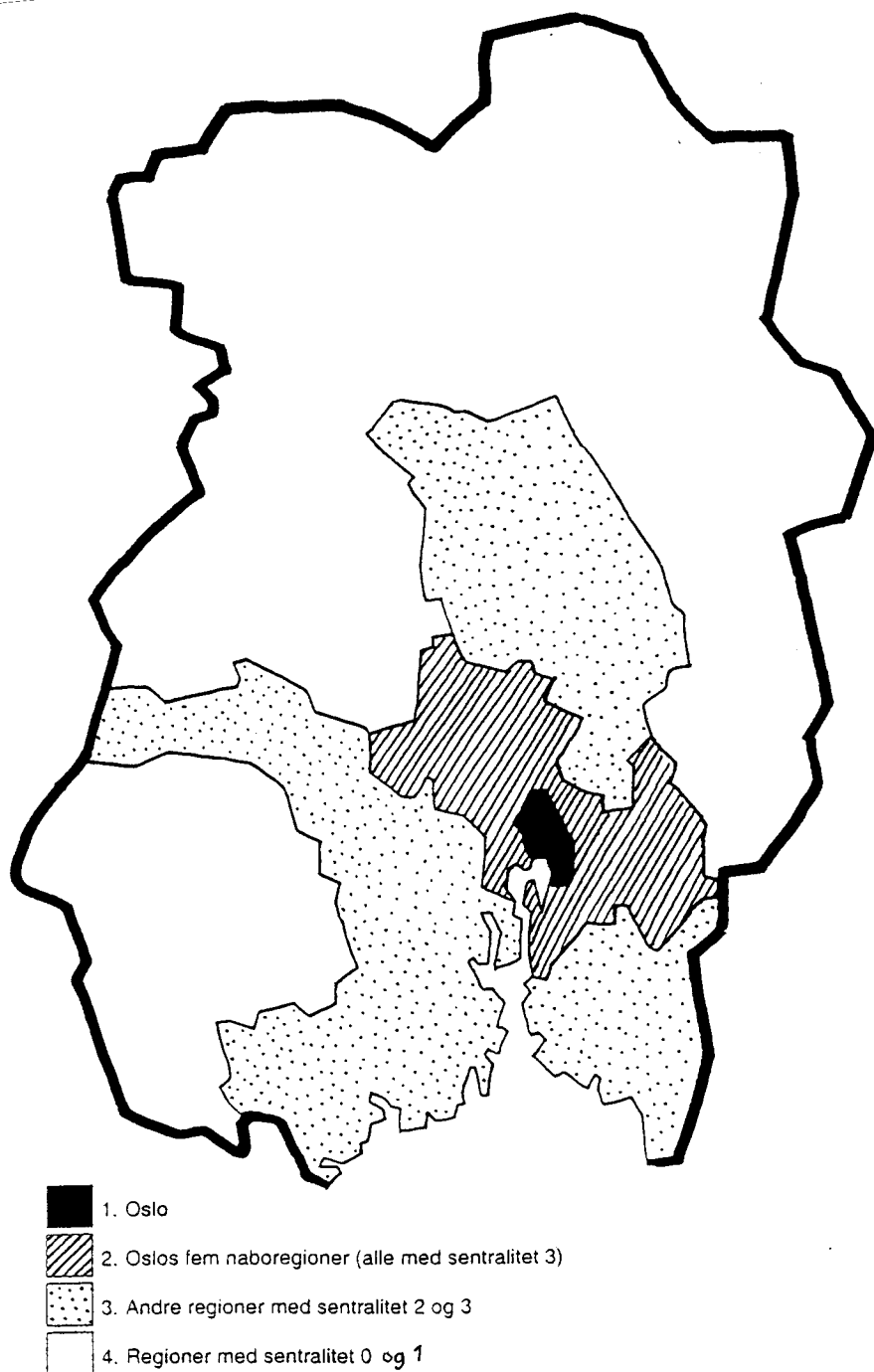
Ser man på svingningene over tid, er det tydelig at både den “grønne bølgen” på 1970-tallet, sentraliseringsperioden midt på 1980-tallet og den påfølgende svekkelsen av sentraliseringstendensene, er gjennomgått av alle landsdelene. Også økningen i sentraliseringstendens i årene omkring 1990 har gjort seg gjeldende i alle landsdelene med unntak av Nord-Norge. Siden midten av 1990-tallet har det imidlertid vært store forskjeller. Flyttemønsteret innad på Østlandet og Rogaland/Agder har vist en klar tendens til redusert sentralisering, og for Østlandets vedkommende har 1997 og 1998 vært preget av desentralisering. I de tre andre landsdelene har utviklingen vært motsatt, med en klar tendens mot større grad av sentralisering i flyttemønsteret. Dette bekrefter inntrykket av at vi nå er inne i en periode som ikke så lett lar seg plassere langs en sentraliseringsskala. På samme måte som det er motsetninger mellom sentraliseringstendensene i ulike deler av sentralitetshierarkiet, er det altså motsetninger mellom landsdelene.

Figur 7 Gjennomsnittlig sentralitetsendring for flyttinger innen landsdelene, 1977–1998. Glattet (3-årig glidende gjennomsnitt)

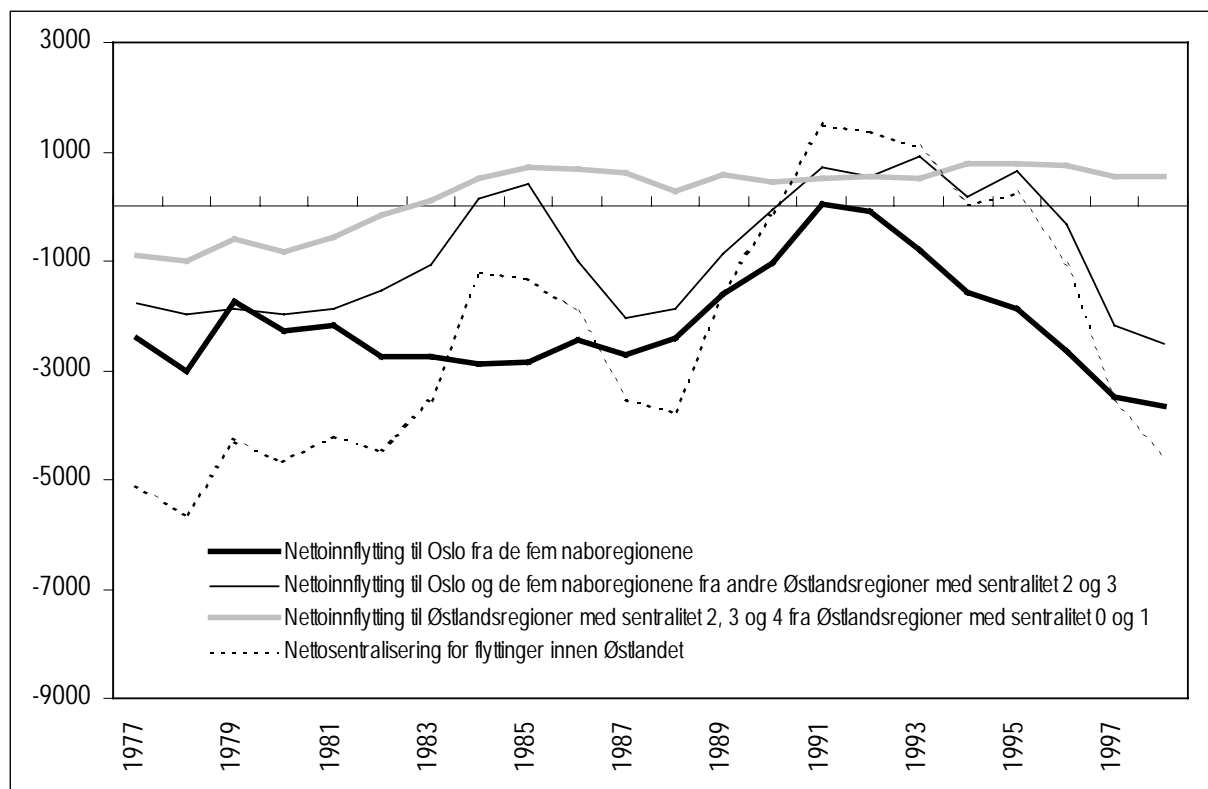
3.4 Sentraliseringstendenser på Østlandet

De åtte fylkene på Østlandet kan i stor grad betraktes som én flytteregion der det er ett senter (Oslo) med et sentralt omland (de fem naboregionene), omgitt av andre halvcentrale områder, og med usentrale områder lengst fra senteret (Figur 8). Dette gir et geografisk hierarki som er godt egnet til å studere sentraliseringstendensene for flyttinger innad i regionen.

Figur 8 Hierarkisk inndeling av de økonomiske regionene på Østlandet

Figur 9 Sentraliseringstendenser i flyttemønsteret innen Østlandet, 1977–1998

Tabell 8 Sentraliseringstendenser i flyttemønsteret innen Østlandet, etter periode

	Netto-sentralisering ¹	Nettoflytting oppover i hierarkiet fra...			Sentraliseringgrad i flyttemønsteret
		Oslos fem naboregioner	Andre regioner med sentralitet 2 og 3	Regioner med sentralitet 0 og 1	
1977–1983	Liten	Liten	Liten	Liten	Entydig lav
1984–1986	Stor	Liten	Stor	Stor	Høy, men med unntak
1987–1990	Liten	Liten	Liten	Stor	Lav, men med unntak
1991–1995	Svært stor	Stor	Stor	Stor	Entydig høy
1996–1998	Liten	Liten	Liten	Stor	Lav, men med unntak

¹ Beregnet utfra den vanlige sentralitetsinndelingen av økonomiske regioner, Nettosentraliseringen er negativ i alle år bortsett fra 1991–1995, så 'høy' i perioden 1984–1986 vil si liten negativ.

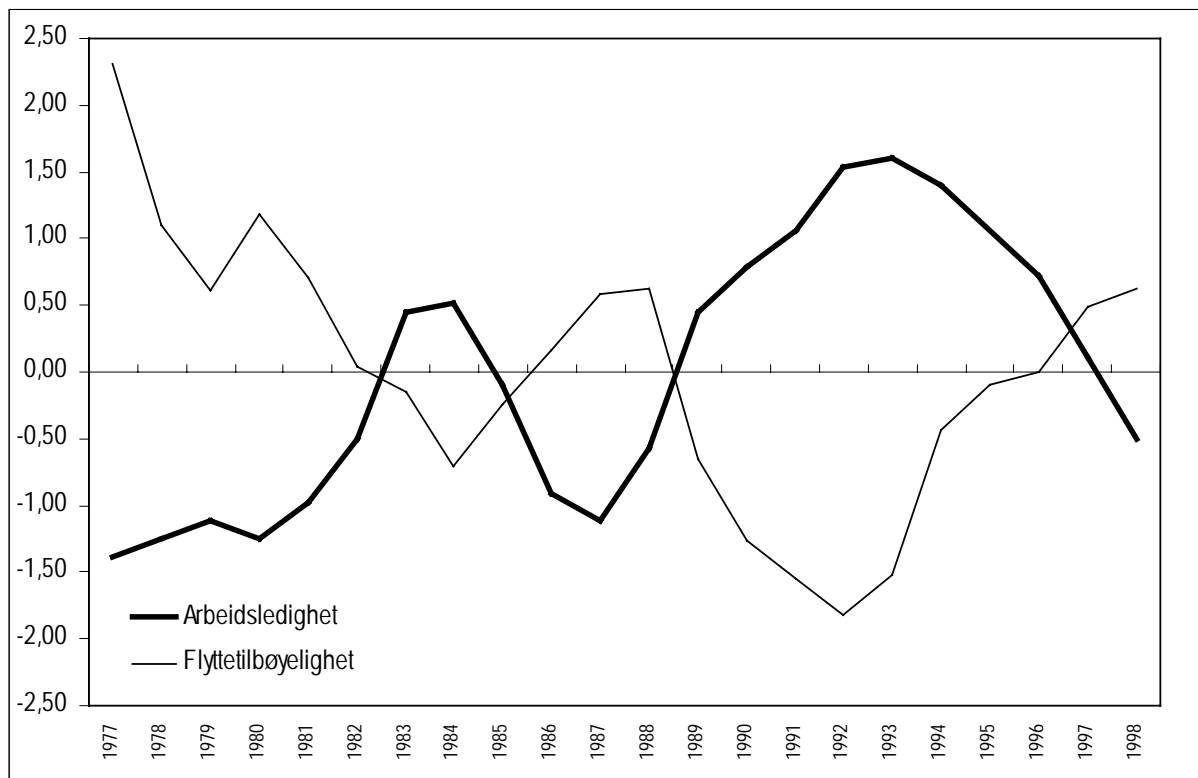
Figur 9 og Tabell 8 viser hvordan sentraliseringstendensene i flyttemønsteret innad på Østlandet har variert i perioden 1977–1998. Utviklingen er det reneste skoleeksempel på at sentraliseringstendensene ofte ikke er sammenfallende på ulike geografiske nivåer. På den ene siden har nettoinnflyttingen til Oslo og naboregionene fra andre regioner med sentralitet 2 og 3 hatt de samme bølgetoppene og bølgedalene som nettosentraliseringen for flyttinger innad i regionen (stiplet kurve og tynn sort kurve i Figur 9). Dette er sammenfallende med mønsteret for hele landet, bortsett fra at reduksjonene i sentraliseringstendensene etter midten av 1990-tallet er mye tydeligere på Østlandet. På den annen side har nettoutflyttingen fra Østlandets minst sentrale regioner vært konstant høy siden midten av 1980-tallet (tykk grå kurve). Variasjonene i denne flyttestrømmen bidro med andre ord til den store grønne bølgen på 1970-tallet, men ikke til de mindre grønne bølgene på slutten av 1980-tallet og i siste del av 1990-tallet. Nettoinnflyttingen til Oslo fra de fem naboregionene viser et helt annet mønster (tykk sort kurve). Denne flyttestrømmen har vært stor og negativ (dvs. med nettoutflytting fra Oslo) i hele perioden med unntak av første halvdel av

1990-tallet. I disse årene var utflyttingen fra Oslo langt mindre, og dette bidro til den store grå bølgen som gjorde seg gjeldende på landsbasis i samme periode. Variasjonene i denne flyttestrømmen var imidlertid ikke medvirkende til den lille grå bølgen på midten av 1980-tallet. Den ble utelukkende skapt av økt tilflytting til Oslo og naboregionene fra andre regioner med sentralitet 2 og 3. Oppdelingen av flyttestrømmene viser med andre ord at vi på Østlandet bare har hatt én periode med entydig lav grad av sentralisering (1977–1983) og én periode med entydig høy grad av sentralisering (1991–1995). De andre grå og grønne bølgene har vært preget av unntak og motstridende tendenser.

3.5 Flyttemønster og konjunktursvingninger

Mange av svingningene i det innenlandske flyttemønsteret kan knyttes til økonomiske konjunkturer, og i særdeleshet utviklingen på arbeidsmarkedet. Som nevnt har dette vært den viktigste forklaringsfaktoren bak de grå og grønne bølgene siden midten av 1980-tallet. Regionale forskjeller i arbeidsledighet spiller naturlig nok en viktig rolle i forhold til hvilke regioner som har over- og underskudd på flyttebalansen. I tillegg henger de store trekkene i flyttemønsteret sammen med endringer i det nasjonale ledighetsnivået. Dette gjelder både graden av sentraliseringstendenser og tilbøyeligheten til å flytte i det hele tatt.

Perioden 1977–1998 har vært preget av et svært klart mønster, der høy arbeidsledighet faller sammen med lav flyttetilbøyelighet og omvendt. Statistisk sett forklarer svingningene i arbeidsledighet hele 73 prosent av variasjonen i flyttetilbøyelighet⁵.

Figur 10 Variasjoner i arbeidsledighet og flyttetilbøyelighet. Normerte verdier¹, 1977–1998

¹ Gjelder innenlands flytting mellom økonomiske regioner (antall flyttinger i forhold til innbyggertallet).

² Normerte verdier vil si at 0 markerer gjennomsnittet for hele perioden, mens positive og negative verdier markerer avstand fra gjennomsnittet målt i standardavvik. Arbeidsledigheten varierer mellom 1,1 og 5,5 prosent. Flyttetilbøyeligheten varierer mellom 27 og 35 pr. 1000.

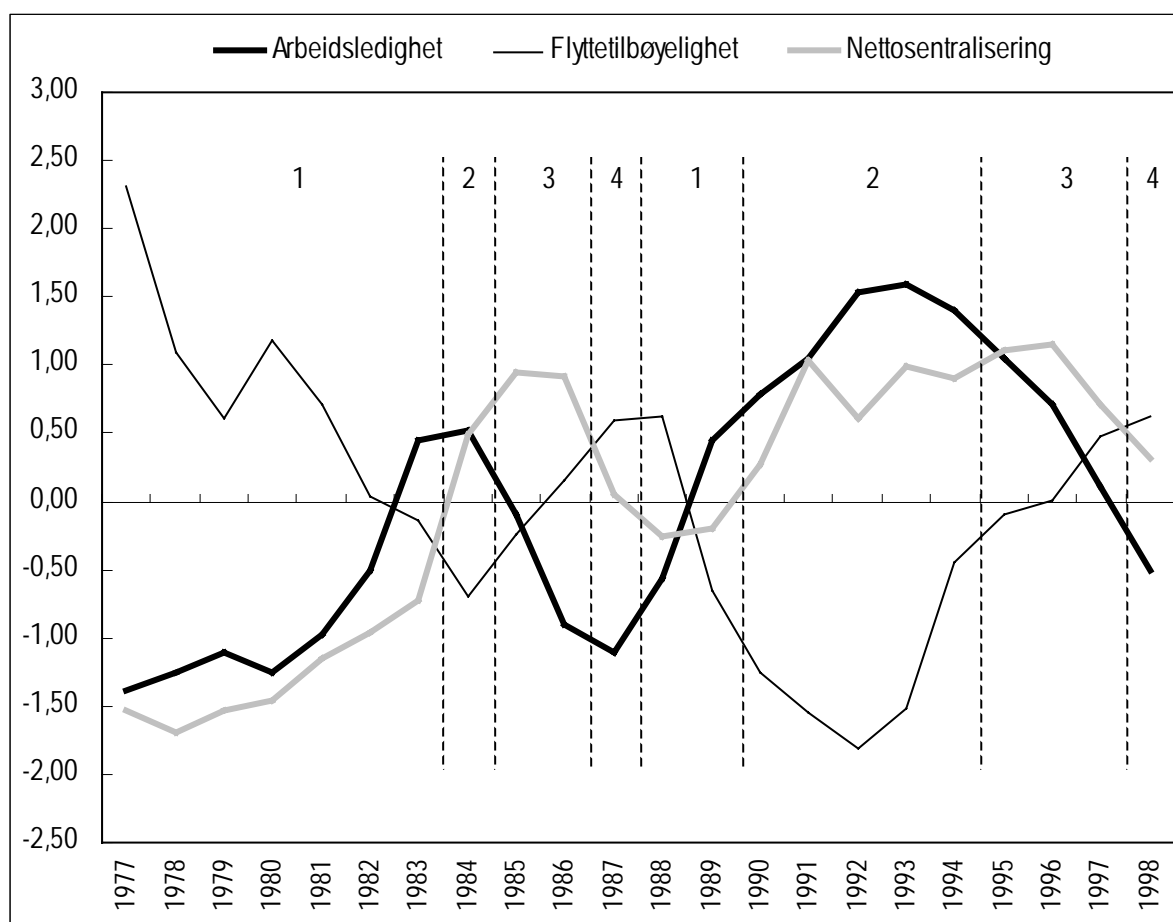
Når det gjelder sammenhengen mellom arbeidsledighet og sentralisering er bildet noe mer komplisert. Sentraliseringen ser ut til å være størst noen år *etter* en topp i arbeidsledigheten, det vi så i en situasjon med *fallende* arbeidsledighet. Tilsvarende er sentraliseringstendensene minst når arbeidsledigheten er *stigende*.

⁵ Bivariat OLS-regresjon etter med tidsserier 1977–1998 gir parameterestimatet $-0,001131$ og justert R^2 0,729.

Tabell 9 Faser i flyttemønsteret 1977–98

	År	Nettoinnflytting etter sentralitet			Sentralisering	Flytte-tilbøyelighet	Arbeidsledighet
		0 og 1	2 og 3	4			
Fase 1	1977–83 og 1988–89	Liten negativ	Liten positiv	Negativ	Lav	Avtagende	Økende
Fase 2	1984 og 1990–94	Liten negativ	Nær null	Positiv	Økende	Lav	Høy
Fase 3	1985–86 og 1995–97	Stor negativ	Liten positiv	Positiv	Høy	Økende	Avtagende
Fase 4	1987 og 1998	Stor negativ	Stor positiv	Negativ	Avtagende	Høy	Lav

I perioder med høy arbeidsløshet er det spesielt få som flytter til en mindre sentral region. De siste tyve årene har sannsynligheten for å flytte til en mindre sentral region vært 20–30 prosent høyere i høykonjunkturer enn i lavkonjunkturer. En del av forklaringen på dette kan være at mange ønsker å bosette seg i mer landlige omgivelser, men holdes tilbake av vanskeligheten med å finne arbeid i de små lokale arbeidsmarkedene. Når arbeidsledigheten er lav, blir muligheten til å realisere dette ønsket større, og flere gjør alvor av flytteplanene sine. Når arbeidsledigheten er høy, ser mange ut til å foretrekke å utsette flytteplanene.

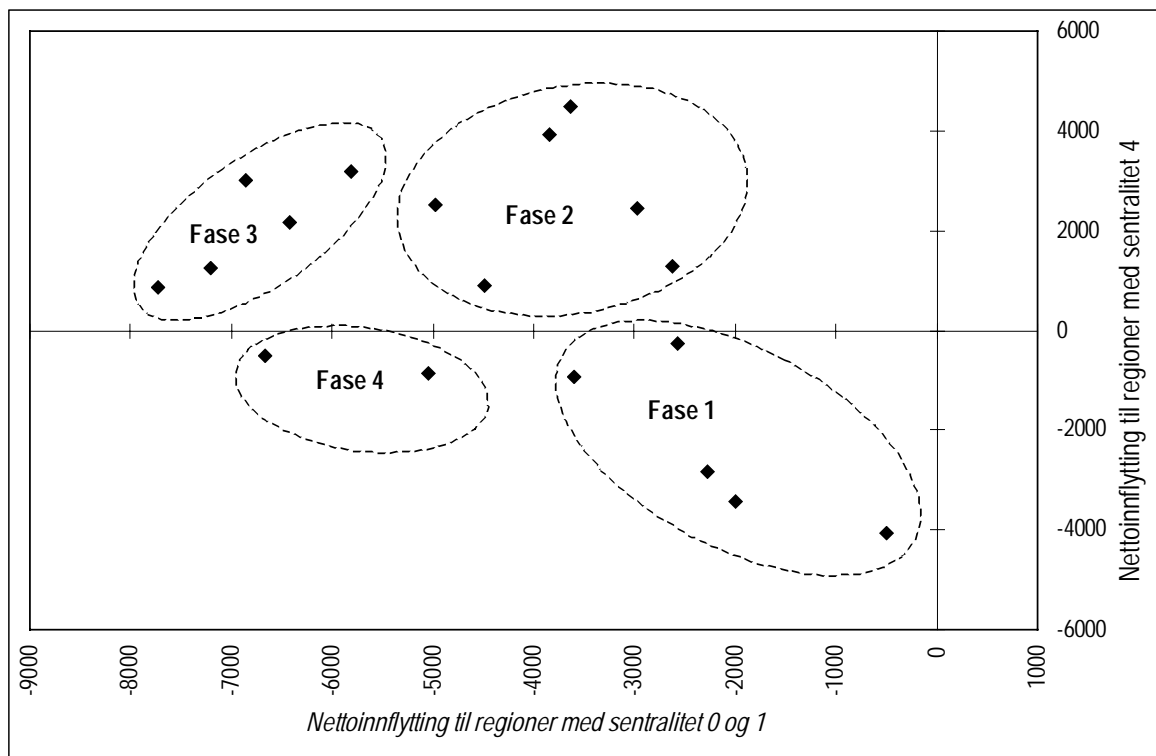

Figur 11 Arbeidsledighet, nettosentralisering og flyttilbøyelighet 1977–1998. Normerte verdier

Tallene henviser til fasene beskrevet i Tabell 9.

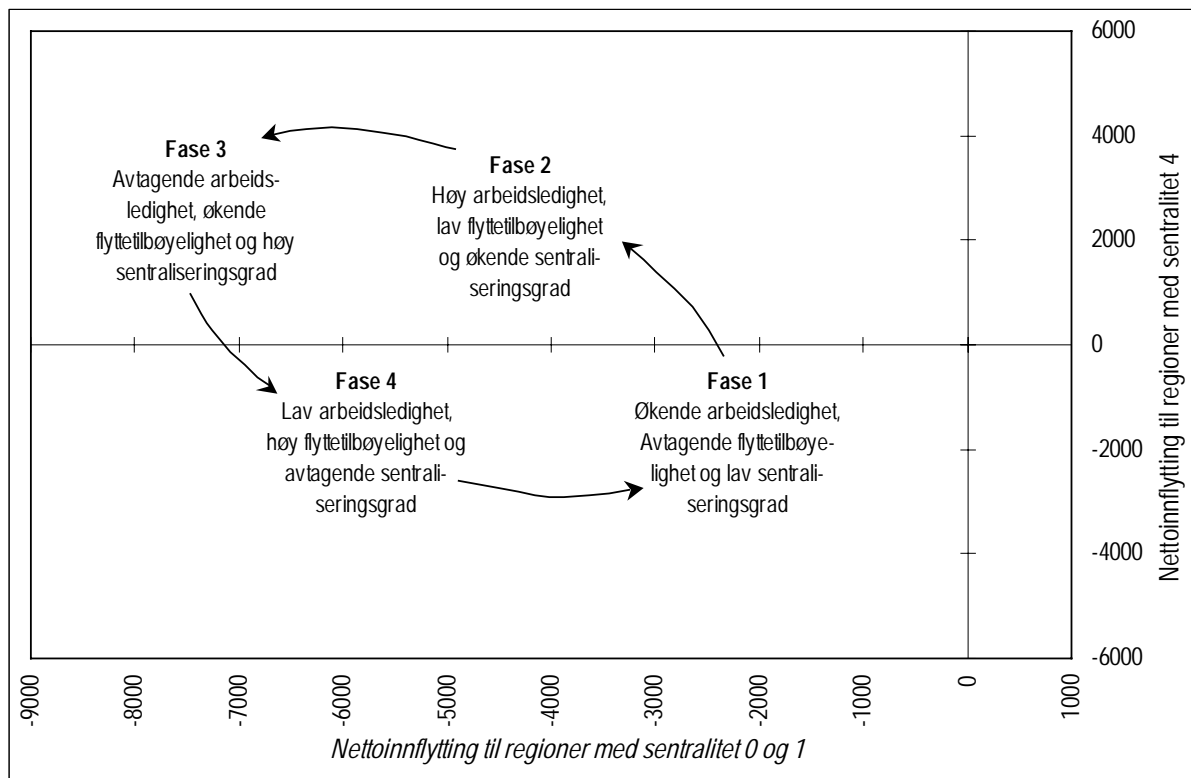
Utviklingen de siste 20 årene gir inntrykk av at flyttetilbøyelighet, sentralisering og økonomiske konjunkturer varierer i en syklus med fire faser, som beskrevet i Tabell 9. Siden slutten av 1970-tallet har vi vært gjennom denne syklusen to ganger. I første fase er arbeidsledigheten økende, flyttetilbøyeligheten er avtagende, og sentraliseringsgraden er lav. Utflytting fra storbyområdene faller sammen med relativt begrenset fraflytting fra distriktene. Denne situasjonen kjennetegnet årene 1977–1983 og 1988–1989. Situasjonen i de andre fasene fremgår av tabellen og av Figur 11.

Syklusen med fire faser lar seg spesielt godt beskrive med samme spredningsdiagram som tidligere ble benyttet (Figur 6). Figur 12 viser faseinndelingen av årene 1977–1998 mens Figur 13 gir en kortfattet karakteristikkk av hver fase. For å gå videre fra de generelle betraktninger om mulige årsakssammenhenger som er blitt gitt i dette notatet, er det nødvendig med mer omfattende analyser som på statistisk grunnlag avgjør i hvilken grad dette mønsteret er et resultat av tilfeldigheter i løpet av de siste tiårene, og i hvilken grad det er et uttrykk for mer permanente og dypereliggende økonomiske og adferdsmessige sammenhenger.

Figur 12 Nettoinnflytting til regioner med sentralitet 4 etter nettoinnflytting til regioner med sentralitet 0 og 1, 1981–1998. Faseinndeling av årene i perioden.

Se Figur 6 for identifisering av punktene.

Figur 13 Karakteristikk av fasene i flyttemønsteret 1981–1998.

Aksene angir henholdsvis nettoinnflytting til regioner med sentralitet 4 (y-aksen) og nettoinnflytting til regioner med sentralitet 0 og 1 (x-aksen)

4 Forutsetninger om innenlands flytting i regionale befolkningsframskrivninger 1999-2050

4.1 Bakgrunn

Arbeidsgruppen for befolkningsframskrivninger uttrykte våren 1999 et ønske om at forutsetningene om innenlands flytting knyttes til ulike alternativer for graden av sentralisering i flyttemønsteret. Dette har til en viss grad vært hensikten når man tidligere har valgt alternative observasjonsperioder, men uten at det har tatt samme eksplisitte form som alternativene for fruktbarhet, dødelighet og nettoinnvandring. De ulike historiske flyttemønstrene dekker heller ikke et sannsynlig intervall på samme måte som for disse andre faktorene. Dette notatet munner ut i et forslag om forutsetninger i tråd med arbeidsgrup- pens ønske.

4.1.1 Framskrivingsmodellen

Framskrivningene foretas i to adskilte trinn. I første trinn beregnes tall for økonomiske regioner (tidli- gere for primære prognoseregioner). I modellens andre trinn brytes tallene for prognoseregioner ned på kommunenivå. Rideng mfl. (1985) beskriver modellen i detalj.

For ettårige aldersklasser beregnes utflyttingsrater⁶ fra hver prognoseregion basert på gjennem- snittet for observasjonsperioden. Det regnes ikke med flytting for personer som er 70 år eller eldre. Summen av det beregnede antallet utflyttere fra hver region gir det samlede antall utflyttere. Av disse trekkes utvandrere fra, basert på ettårige utvandringsrater for landet under ett, slik det ble observert i observasjonsperioden. Bruttoinnvandring beregnes ved å ta antall utvandrere og legge til et anslag på nettoinnvandring. Bruttoinnvandringen fordeles på kjønn og aldersklasser basert på innvandringen i observasjonsperioden. Etter å ha trukket fra utvandrere og lagt til innvandrere får man det samlede antall innflyttere i hver aldersklasse. Disse fordeles på regionene i forhold til den andel av alle inn- flyttere i den aktuelle aldersklassen regionen mottok i observasjonsperioden.

Når flyttinger beregnes på denne måten, vil nettoflyttestrømmene ut eller inn av regionene dempes i løpet av framskrivingsperioden. For en region med netto utflytting vil antall utflyttere reduseres, ettersom det beregnes på grunnlag av et stadig mindre folketall. Innflytterne til samme region beregnes derimot uavhengig av folketallet. Med et konstant antall innflyttere, og færre utflyttere, vil nettoutflyt- tingen avta over tid. Samme effekt gjør seg gjeldende i regioner med netto innvandring, men da med motsatt fortegn.

4.1.2 Tidligere forutsetninger om innenlands flytting

Statistisk sentralbyrå har til nå foretatt befolkningsframskrivninger med utgangspunkt i de siste fire eller fem års flyttemønster og lagt dette til grunn for hovedalternativene i publikasjonene (Tabell 10). I de siste fem framskrivingene er det i tillegg beregnet alternativer som baserer seg på flyttemønstre som strekker seg lenger tilbake i tid. De første årene ble dette gjort delvis for å begrense effekten av kortvarige svingninger i flyttemønstret. I tillegg fikk man et alternativ med en lavere grad av sentrali- sering enn i basisperioden for hovedalternativet. Siden 1993 har dette vært hovedmotivet for å beregne et ekstra alternativ. Basisperioden for det ekstra alternativet (1973–1982) var en periode med uvanlig liten grad av sentralisering, og er ikke noe realistisk fremtidsperspektiv. Ettersom de siste årenes flyttemønster har vært preget av stor tilflytting til sentrale strøk kan periodene 1991–1995 og 1973– 1982, som er lagt til grunn for den siste framskrivningen, i grove trekk betraktes som et høyt og lavt alternativ for sentralisering.

Det er flere grunner til at praksisen som hittil er blitt fulgt ikke er helt tilfredsstillende. Ettersom sentraliseringstendensene i flyttemønstret de siste tretti årene har gått i bølger, vil de siste fire eller fem årene ofte utgjøre en ekstremsituasjon sett i forhold til de langsiktige tendensene. Når dette legges til grunn for hovedalternativet i befolkningsframskrivninger flere tiår fremover i tid, kan det få store utslag. Det framskrevne flyttemønstret (og dermed folketallet i regionene) vil variere betydelig,

---

⁶ Strengt tatt beregnes utflyttingssannsynligheter ettersom det er initialfolkemengden og ikke befolkningens samlet risikotid som legges til grunn.

avhengig av om framskrivningene foretas i en periode med høy eller lav grad av sentralisering, uten at dette kan begrunnes teoretisk.

Når man velger to historiske perioder som grunnlag for et høyt og lavt sentraliseringsalternativ, er formålet å markere ytterpunkter i hver sin retning. Man har imidlertid ingen garanti for at de valgte periodene ikke utgjør ytterpunkter i *samme* retning innenfor bestemte deler av landet. Eksempelvis var utflyttingen fra landets minst sentrale kommuner relativt lav i begge de perioder som ble lagt til grunn for siste framskrivning.

Tabell 10 Alternative forutsetninger om innenlands flytting i befolkningsframskrivningene 1972–1996.

Framskrivingsperiode	Hovedalternativ		Ekstra alternativ		Overlapp ¹	Tilleggsalternativ	Nullalternativ ³
	Basisperiode	År	Basisperiode	År			
1972–2000	1968–71	4					
1975–2000	1971–74	4					
1977–2010	1973–76	4					
1979–2025	1975–78	4					
1982–2025	1977–80	4					X
1985–2050	1981–84	4	1973–84	12	X	73–84 Balanse ²	X
1987–2050	1983–86	4	1973–86	14	X	73–86 Balanse ²	
1990–2050	1986–89	4	1974–89	17	X		X
1993–2050	1988–92	5	1973–82	10			X
1996–2050	1991–95	5	1973–82	10			X

¹ Overlapp mellom observasjonsperiodene for hovedalternativet og ekstraalternativet.

² Balansealternativet settes den samlede nettoinnflyttingen til hver enkelt kommune lik null, men aldersfordelingen følger registrerte flyttetall for kommunen i den perioden som er lagt til grunn.

³ Ingen flyttinger innenlands.

4.2 Datagrunnlag og valg av observasjonsperiode

Det er flere grunner til å begrense det empiriske grunnlaget for framskrivingsforutsetningene til de siste 15–20 årene. For det første lå det som nevnt helt spesielle politiske og samfunnsmessige forhold til grunn for flyttemønsteret på 1970-tallet. Tiåret var preget av en betydelig overføring av arbeidsplasser fra sentrale strøk til distriktene, og dette er en prosess som ikke uten videre kan gjentas.

For det andre har befolkningens geografiske fordeling endret seg betydelig siden 1970-tallet. Etter som de fleste flyttinger skjer over korte avstander, er det naturlig at kommuner i landsdeler som har en stadig mindre andel av landets befolkning, også vil motta en stadig mindre andel av alle flyttere i landet. Modellen justerer antall utflyttere i tråd med innbyggertallet, mens antall innflyttere beregnes uavhengig av folketallet i de regionene de fleste flytterne kommer fra, i de fleste tilfeller naboregionene. Resultatet er at antallet innflyttere til regioner som har opplevd stor utflytting blir for høyt. På samme måte kan antall innflyttere til regioner i vekstområder bli for lavt. Dette er problemer som ikke kan løses innenfor rammene av dagens modell. Jo lenger tilbake i tid man legger observasjonsperioden, jo større vil dette problemet være.

For det tredje innebærer endringer i lovverket og forbedringer i registreringstilbøyeligheten at eldre tall utgjør et dårligere sammenligningsgrunnlag enn nyere tall. Folketellingen i 1970 skaper dessuten usikkerhet omkring antall flyttinger i årene 1970 og 1971, og til dels også de foregående årene da mange av de bostedsendringene som ble oppdaget ved folketellingen faktisk fant sted (Østby 1971).

For det fjerde har vi siden slutten av 1970-tallet opplevd et bredt spekter av flytteregeimer preget av både sentralisering og desentralisering. Variasjonsbredden i denne perioden synes stor nok til å danne grunnlaget for forutsetninger med både høy og lav grad av sentralisering.

4.3 Forslag til forutsetninger for befolkningsframskrivingene 1999-2050

4.3.1 Begrunnelse

Følgende punkter er forsøkt belyst i dette notatet og ligger til grunn for forslaget om forutsetninger i befolkningsframskrivingene:

- Flyttemønsteret de siste 15–20 årene synes å være det mest pålitelige grunnlaget for å forutsi noe om fremtidig flytting. I denne perioden har økonomiske konjunkturer styrt mye av utviklingen, mens spesielle politiske og sosiale forhold var avgjørende for flyttestrømmene lenger tilbake på 1970-tallet.
- De siste 15-20 årene har vært preget av svingninger mellom høy og lav grad av sentralisering. Disse variasjonene har vært forholdsvis konsistente mellom ulike geografiske nivåer og mellom ulike deler av landet.
- Det er relativt store forskjeller mellom de ulike periodene preget av henholdsvis høy og lav grad av sentralisering. For å fange opp en generell tendens i retning av høy/lav sentralisering bør hvert alternativ derfor baseres på mer enn én observasjonsperiode. På den måten reduseres også effekten av enkeltstående lokale hendelser, som store bedriftsnedleggelse eller utvidelser og bygging av nye boligfelt.
- Variasjonene i sentraliseringsgrad synes å ha et syklisk mønster. Det mest sannsynlige gjennomsnittsnivået over tid vil derfor ligge omtrent midt mellom ytterpunktene, snarere enn på nivå med de siste fem årene.

4.3.2 Alternativer for sentralisering

For befolkningsframskrivingene 1999–2050 foreslås følgende alternativer for innenlands flytting:

1 Høy grad av sentralisering (Alternativ H)

Gjennomsnitt av årene 1985, 1986, 1995, 1996 og 1997. Dette alternativet innebærer en sentraliseringstendens omtrent som i de *mest* sentraliseringspregede årene i perioden 1981–1998.

2 Lav grad av sentralisering (Alternativ L)

Vektet gjennomsnitt av årene 1981, 1982, 1983, 1988 og 1989 der hvert av de tre første årene har vekten 2/3 og hvert av de to siste årene har vektene 3/2. Vektingen gjør at siste periode bidrar med 60 % av alternativet, på samme måte som i alternativ H. Dette alternativet innebærer en sentraliseringstendens omtrent som i de *minst* sentraliseringspregede årene i perioden 1981–1998.

3 Middels grad av sentralisering (Alternativ M)

Gjennomsnitt av alternativ H og M. Dette alternativet innebærer en gjennomsnittlig sentraliseringstendens i nærheten av det vi i snitt har opplevd i perioden 1981–1998⁷. Fordelen med å bruke gjennomsnittet av høy- og lavalternativet istedenfor gjennomsnittet av hele perioden 1981–1998 er at vi da får et symmetrisk intervall. I praksis er ikke forskjellen mellom de to fremgangsmåtene så stor. Dette alternativet vil være den beste gjetning på sentraliseringstendensene et stykke fram i tid. Vi må regne med fortsatte svingninger i sentraliseringstendensene, men vi kan ikke forutsi når vi vil befinne oss på bølgetopper og i bølgedaler⁸. For ethvert tidspunkt vil sannsynligheten for å ta alvorlig feil derfor være minst ved å gjette på et gjennomsnittsnivå.

4.3.3 Fordeling av folkemengden innad i regionene

Fordelingen av folkemengden på kommunene innad i hver region bør baseres på samme observasjonsperiode som flyttemønsteret mellom regionene for hvert av de tre alternativene. På denne måten blir variasjonene i sentraliseringstendens også fanget opp på laveste geografiske nivå.

4.3.4 Overgangen fra observasjon til alternativer

Overgangen fra siste observasjonsår (1998) til nivået for de tre alternativene bør være gradvis. Alternativ M vil som sagt være den beste gjetning på situasjonen om ti år, men om ett år vil virkeligheten

⁷ Slik vil det være fordi de årene i observasjonsperioden som verken danner grunnlag for høy- eller lavalternativet har en sentraliseringstendens som ligger noenlunde midt imellom det høye og det lave nivået.

⁸ Vi har heller ikke noe grunnlag for å anta en generelt stigende eller synkende trend i svingningene.

formodentlig ligne mer på det siste vi observerte. Omstillingen fra siste års flytterater til hver av de tre alternativene bør derfor strekkes ut over flere år.

4.3.5 Publisering

Hovedalternativene i det publiserte materialet bør alle bygge på mellomalternativet for sentralisering, som anses å være det mest realistiske på lang sikt. I tillegg bør det publiseres resultater som kombinerer mellomalternativene for fruktbarhet, dødelighet og innvandring med henholdsvis høy- og lavalternativet for sentralisering. Det er slik det til nå er blitt gjort med de ekstra flyttealternativene (M0 og M2).

I tillegg til nullalternativet for flytting vil det nå være tre ulike alternativer, og ikke to som tidligere år. Det vil derfor være nødvendig å gjøre prioriteringer med hensyn til hva som skal publiseres. Dersom tabellene ikke utvides med en ekstra kolonne, vil det ikke være plass til å publisere tall for nullalternativet.

Flyttealternativene kan betegnes med tall på samme måte som før. Da vil det være naturlig å betegne mellomalternativet med 1, lavalternativet med 2 og høyalternativet med 3. Det er uheldig å bruke den gamle betegnelsen M2 til å beskrive noe nytt og annerledes, men konsekvensene av eventuelle misforståelser begrenses av det at gamle M2 også ble lansert som et lavalternativ for sentralisering. Denne løsningen er uansett bedre enn bokstavkombinasjoner av typen MM, ML og MH.

Publikasjonene bør altså inneholde alternativene L1, M1 og H1 som før, og i tillegg M2 og M3 for å belyse virkningene av ulik grad av sentralisering i det innenlandske flyttemønsteret. Hvorvidt M0 også bør være med, blir et spørsmål om antatt nytteverdi og plass. Elektroniske publikasjoner kan eventuelt være mer omfattende, dersom det er ønskelig.

4.4 Konsekvensvurdering av de foreslåtte alternativene

Slik framskrivingsmodellen fungerer, vil det ikke være mulig å si noe sikkert om konsekvensene av de ulike flyttealternativene før alle de andre forutsetningene legges inn i modellen og beregningene utføres. Antall utflyttere fra en bestemt region avhenger regionens folkemengde i hver kjønns- og aldersklasse. Antall innflyttere til regionen avhenger av det totale antall flyttere, som igjen er avhengig av folkemengden etter kjønn og alder i alle andre regioner. Alle disse variablene er et resultat av dagens befolkningsstruktur og forutsetninger om fremtidig fruktbarhet, dødelighet og innvandring. En vurdering av konsekvensene av de ulike alternativene vil dermed måtte ta utgangspunkt i situasjonen i observasjonsperiodene.

4.4.1 Hovedtrekk ved de ulike alternativene

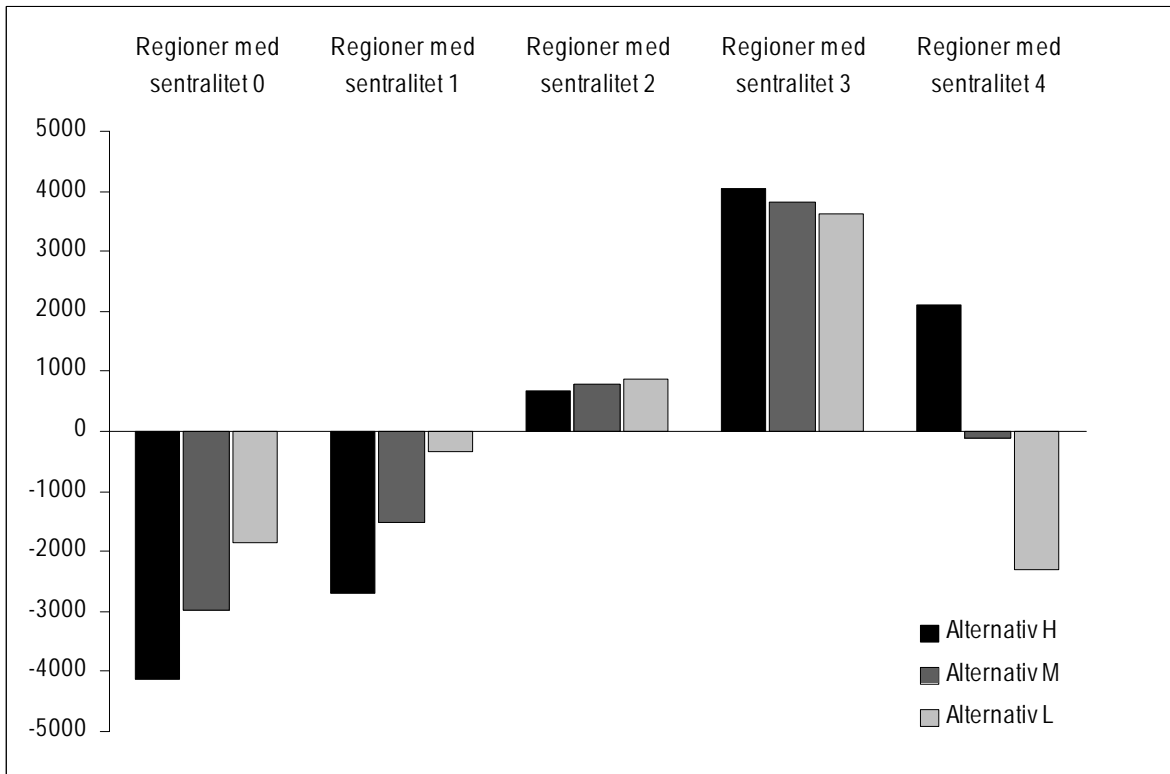
Tabell 11 viser ulike mål på flyttemønsteret under hvert av alternativene. Nettosentraliseringen er liten og negativ i lavalternativet, relativt liten og positiv i mellomalternativet og stor og positiv i høyalternativet. Gjennomsnittlig sentralitetsendring er imidlertid positiv også i lavalternativet. Dette skyldes at selv om det er en overvekt av flyttinger nedover i sentralitetshierarkiet, går flyttingene oppover gjennomsnittlig over flere sentralitetsklasser.

Tabell 11 Hovedtrekk ved de ulike framskrivingsalternativene

	Netto-sentralisering ¹	Gjennomsnittlig sentraliseringseffekt	Antall flyttinger pr. år	Nettoinnflytting etter sentralitet ¹					Nettomobilitet				
				0	1	2	3	4	0	1	2	3	4
H	6400	0,15	130 000	-4100	-2700	700	4000	2100	-8,8	-5,1	0,6	3,8	1,9
M	2700	0,09	128 600	-3000	-1500	800	3800	-100	-6,4	-2,9	0,7	3,7	-0,2
L	-1100	0,02	126 700	-1800	-300	900	3600	-2300	-3,9	-0,7	0,8	3,6	-2,2

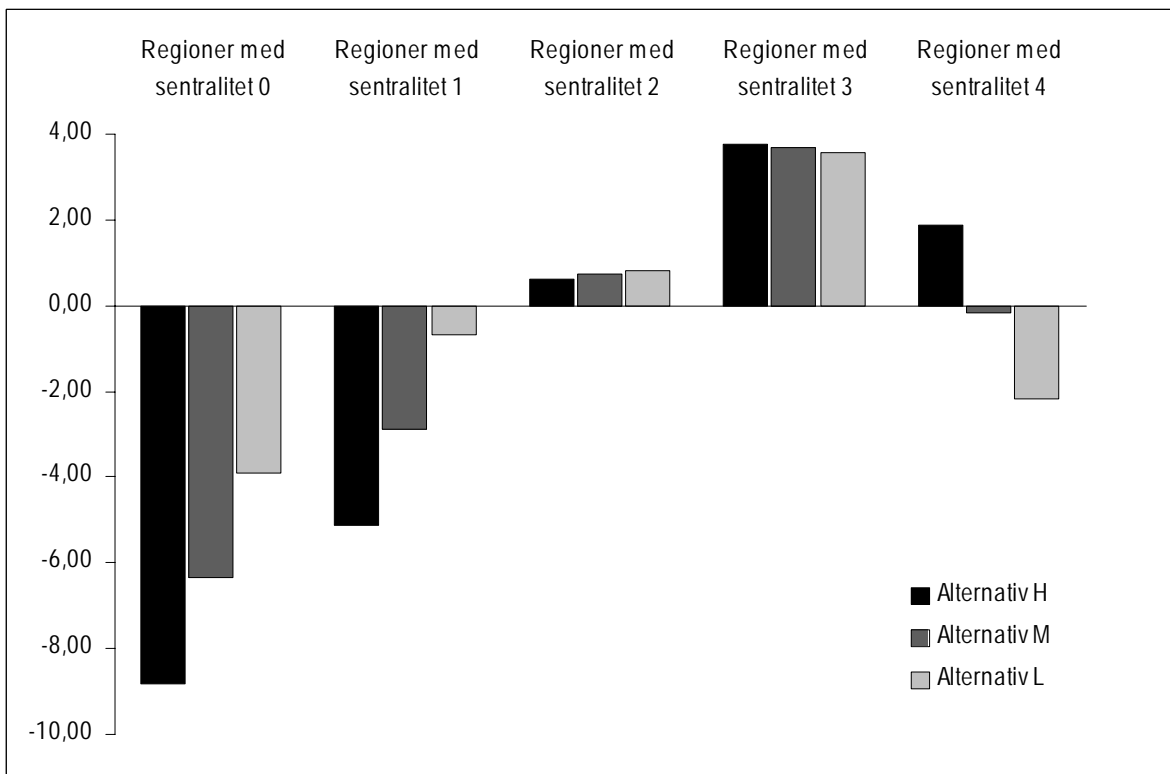
Alle tallene er utelukkende basert på observasjonsperiodene. Framskrevne flyttetall er avhengige av de andre demografiske variablene i framskrivingsmodellen og vil avvike noe fra de som er presentert i denne tabellen.

¹ Tallene er avrundet til nærmeste 100.

Figur 14 Nettoinnflytting i økonomiske regioner, etter sentralitet og framskrivingsalternativ

Alle tallene er utelukkende basert på observasjonsperiodene. Framskrevne flyttetall er avhengige av de andre demografiske variablene i framskrivingsmodellen og vil avvike noe fra de som er presentert i denne tabellen.

Figur 15 Nettomobilitet i økonomiske regioner, etter sentralitet og framskrivingsalternativ

Alle tallene er utelukkende basert på observasjonsperiodene. Framskrevne flyttetall er avhengige av de andre demografiske variablene i framskrivingsmodellen og vil avvike noe fra de som er presentert i denne tabellen.

Tabell 12 Regioner etter sentralitet og framskrivingsalternativ med høyest nettoinnflytting¹

Sentralitet	Alternativ med høyest nettoinnflytting	
	H	L
0	4	22
1	0	19
2	6	12
3	6	8
4	3	0

¹ Ti regioner med svært liten forskjell mellom alternativ H og L (mindre enn én nettoflytting pr. 1000 innbyggere) er holdt utenfor.

4.4.2 Gruppering av økonomiske regioner etter flytteregeime

Slik modellen fungerer, og med de forutsetningene som er foreslått, er det ikke gitt at utviklingen i hver region har samme forløp som hovedtendensene i hvert alternativ. Man skulle forvente at sentrale regioner per definisjon ville ha en høyere nettoinnflytting i alternativ H enn i alternativ L, og at situasjonen ville være motsatt for mindre sentrale regioner. Dette er også hovedinntrykket som fremkommer av Tabell 12. Unntaket er fire regioner som til tross for at de har sentralitet 0, har *høyere* nettoinnflytting i alternativ H enn i alternativ L. De fire regionene er Hallingdal, Valdres, Rjukan og Vest-Telemark. Avviket skyldes at disse regionene i motsetning til andre utkantregioner hadde spesielt stor utflytting i årene 1988–89.

Tabell 13 viser samme inndeling av regionene etter hvorvidt det er alternativ H eller L som gir høyest nettoinnflytting (eventuelt lavest nettoutflytting) og videre en inndeling etter flyttebalansens fortegn i de ulike alternativene. Av de 90 regionene er det 20 som har størst nettoinnflytting i alternativ H og 70 som har størst nettoinnflytting i alternativ L, uavhengig av flyttestrømmenes fortegn. Når regionene deles inn etter hvorvidt flyttebalansen er positiv eller negativ (radene i tabellen) er det slående at bare 20 regioner har positiv flyttebalanse i alle tre alternativer. For like mange regioner er valg av alternativ avgjørende for flyttebalansens fortegn, mens de resterende 50 regionene har negativ flyttebalanse i alle tre alternativene.

Ikke uventet er det særlig sentrale regioner på Sør- og Østlandet som har positiv flyttebalanse i alle tre alternativene. Av disse har omtrent halvparten størst nettoinnflytting i alternativ H. Røros er den eneste regionen nord for Lillehammer som har positiv flyttebalanse i alternativ M. Alternativ H innebærer imidlertid nettoutflytting fra Røros.

Både Oslo og Bergen har positiv flyttebalanse i alternativ H og M, og negativ flyttebalanse i alternativ L. Trondheim ser ut til å avvike fra dette mønsteret, med negativ flyttebalanse i alle tre alternativer, og størst nettoutflytting i alternativ L. For Trondheims vedkommende er det imidlertid svært liten forskjell i flyttestrømmenes størrelse i de tre alternativene.

I 24 regioner er det spesielt stor forskjell mellom flyttemønsteret i de ulike alternativene (markert med fet skrift i tabellen). Mange av disse er utkantregioner som i alternativ H får stor fraflytting.

Tabell 13 Gruppering av økonomiske regioner etter nettoinnflytting i ulike framskrivingsalternativ

	Sentrale regioner Høyest nettoinnflytting i alternativ H		Mindre sentrale regioner Høyest nettoinnflytting i alternativ L	
Nettoinnflytting i alle tre alternativ [+ + +]	Bærum/Asker Follo Lillestrøm Kongsberg Drammen Halden	Tønsberg/Horten Sandefjord/Larvik <i>Fredrikstad/Sarpsborg</i>	Kongsvinger Hadeland Sande/Svelvik Hamar Arendal Hønefoss	Lillesand Lillehammer <i>Stavanger/Sandnes</i> <i>Askim/Mysen</i> <i>Ullensaker/Eidsvoll</i>
Nettoinnflytting i to av tre alternativ [+ + -] og [- + +]	Kristiansand Moss Skien/Porsgrunn		Holmestrand Røros	
Nettoutflytting i to av tre alternativ [+ - -] og [- - +]	Oslo Ålesund Bergen		Alta Brekstad Tynset Namsos Bodø Brønnøysund	Oppdal Egersund Kragerø Orkanger Stjørdalshalsen <i>Notodden/Bø</i>
Nettoutflytting i alle tre alternativ [- - -]	Risør Vest-Telemark		Rørвик Steinkjer Høyanger Setesdal Midt-Gudbrandsd. Mosjøen Tromsø Voss Florø Frøya/Hitra Nordfjord N. Sunnhordaland Flekkefjord	Surnadal Molde Gjøvik Lyngdal/Farsund Elverum S. Sunnhordaland Jæren Levanger/Verdalsøra Haugesund <i>Mandal</i> <i>Kristiansund</i> <i>Førde</i> <i>Trondheim</i>
Stor nettoutflytting (mer enn 3 pr. 1000 innbyggere) i alle tre alternativ [- - -]	Valdres Hallingdal Rjukan		Kirkenes Vadsø Hammerfest Andselv Grong Narvik Nord-Troms Sandnessjøen Odda Vesterålen	Lofoten Harstad Sunnalsøra Mo i Rana Finnsnes Ørsta/Volda Nord-Gudbrandsdalen Ulsteinvik <i>Sogndal/Årdal</i>

Klammeparentesene i forspalten viser nettoutflyttingens fortegn i alternativ H, M og L.

Fet skrift markerer stor forskjell i nettoinnflytting mellom alternativ H og L (mer enn 5 pr. 1000 innbyggere). Kursiv markerer liten forskjell i nettoinnflytting mellom alternativene H og L (mindre enn 1 pr. 1000 innbyggere).

Den faktiske nettoinnflyttingen i de ulike framskrivingsalternativene er avhengig av andre demografiske variable og grupperingen vil derfor kunne avvike fra den som er presentert her. Denne grupperingen bygger på observasjonsperiodene for de ulike alternativene.

5 Konklusjoner

Etter den store grønne bølgen på 1970-tallet ser det ut til at variasjonene i sentraliseringstendensene i det innenlandske flyttemønsteret i stor grad har vært drevet av konjunktursvingninger. De siste tyve årene har vi to ganger vært igjennom en syklus med stigende arbeidsledighet og lav grad av sentralisering etterfulgt av fallende arbeidsledighet og høy grad av sentralisering. Bak hovedinntrykket av regelmessighet ligger det imidlertid betydelige forskjeller mellom de ulike bølgetoppene og -dalene. Det er også viktig å merke seg at variasjonene i sentraliseringstendenser i stor grad er overflatekrusninger i flyttestrømmer som er svært stabile over tid.

Befolkningsframskrivinger med ulike alternativer for sentralisering i det innenlandske flyttemønsteret vil være et fremskritt på flere måter. For det første vil mellomalternativet, slik det er foreslått konstruert, være en bedre gjetning for gjennomsnittet over tid enn et mellomalternativ basert på de siste fem år. Det er grunn til å tro at dette vil bedre framskrivingenes treffsikkerhet på sikt. For det andre vil dette alternativet være omgitt av et *sannsynlig intervall*, avgrenset av høy- og lavalternativene. Dette har ikke vært tilfellet med tidligere framskrivinger. Høyalternativet kan dessuten gis en meningsfull tolkning som “et gjennomsnittlig sentraliseringsnivå omtrent som de mest sentraliseringspregede årene vi har opplevd i løpet av de siste to tiårene”. Lavalternativet kan tolkes på samme måte. For det tredje inviterer en slik framskrivingsserie til større bevissthet om sentraliseringstendens som en variabel i befolkningsutviklingen. Framskrivningene gjør det mulig å relatere denne variabelen til tallfestede utviklingstrekk. Mye gjenstår i arbeidet med å lage gode framskrivinger av det innenlandske flyttemønsteret, men dette vil være et skritt i riktig retning.

Referanser

Arbeidsmarkedsetaten (1997) *Historisk arbeidsmarkedsstatistikk*.

Byfuglien, J.M. (1993) Norges bosetting i forandring, i *Sosialt utsyn 1993*, Statistisk sentralbyrå.

Holt-Jensen, A. (1986) *Konsentrasjon og spredning*, Geografisk institutt, Universitetet i Bergen.

Hustoft A.G. mfl. (1999) *Standard for økonomiske regioner*, Rapporter 99/6, Statistisk sentralbyrå.

NOS (1994: C 192) *Standard for kommuneklassifisering 1994*, Statistisk sentralbyrå.

Rideng, A. mfl. (1985) *Modell for regionale befolkningsframskrivninger*, Rapporter 85/7, Statistisk sentralbyrå.

Østby, L. (1971) *Noen svakheter ved flyttestatistikken, spesielt med henblikk på sammenlikninger over tid*, Arbeidsnotater IB 71/2, Statistisk sentralbyrå.

Tabellvedlegg

For alle vedleggstabellene gjelder følgende:

- Tallene omfatter bare innenlandske flyttinger mellom økonomiske regioner.
- Tall for de ulike framskrivingsalternativene er utelukkende basert på observasjonsperiodene. Nøyaktig utfall av framskrivningene er avhengig av andre demografiske variable og vil derfor variere gjennom framskrivingsperioden.

Tabell A.1 Antall flyttinger, nettosentralisering og gjennomsnittlig sentralitetsendring, 1977–1998.

År	Antall flyttinger						Gjennomsnittlig sentralitetsendring ⁴		
	I alt	Pr. 1000 innbyggere			Nettosentralisering ³	I alt	For flyttinger til en mindre sentral region	For flyttinger til en mer sentral region	
		Til en like sentral region	Til en mindre sentral region ¹	Til en mer sentral region ²			mindre sentral region	mer sentral region	
1977	136658	34,8	7,9	16,0	17,5	-5077	-0,045	1,819	1,880
1978	131523	32,5	7,6	14,9	15,8	-5813	-0,055	1,814	1,883
1979	128166	31,5	7,4	14,4	15,5	-5106	-0,055	1,813	1,859
1980	133159	32,6	7,6	14,8	16,1	-4772	-0,042	1,800	1,862
1981	129774	31,7	7,4	14,2	15,8	-3364	-0,021	1,792	1,861
1982	124877	30,4	7,1	13,5	15,3	-2498	0,009	1,757	1,874
1983	123885	30,1	7,2	13,1	15,2	-1409	0,019	1,740	1,844
1984	119758	29,0	7,0	11,9	15,5	4189	0,112	1,729	1,858
1985	123835	29,9	7,1	12,0	16,4	6336	0,151	1,710	1,866
1986	127450	30,6	7,3	12,3	16,7	6205	0,151	1,717	1,883
1987	131388	31,5	7,4	13,2	16,6	2219	0,086	1,738	1,883
1988	132430	31,5	7,5	13,4	16,3	802	0,060	1,753	1,883
1989	122621	29,1	7,1	12,2	15,0	1073	0,052	1,771	1,866
1990	118033	27,9	6,7	11,5	14,8	3193	0,073	1,775	1,838
1991	116108	27,3	6,6	10,8	15,1	6691	0,128	1,775	1,837
1992	114546	26,8	6,5	10,8	14,5	4765	0,091	1,774	1,818
1993	117677	27,4	6,7	10,7	15,1	6539	0,125	1,760	1,828
1994	127485	29,5	7,3	11,6	16,0	6141	0,125	1,721	1,826
1995	131049	30,1	7,3	11,9	16,6	7046	0,137	1,727	1,835
1996	132608	30,3	7,3	12,0	16,8	7227	0,154	1,712	1,860
1997	137383	31,3	7,4	12,7	17,1	5212	0,142	1,682	1,878
1998	139401	31,6	7,4	13,0	17,0	3388	0,112	1,697	1,875
Framskrivingsalternativ									
Alternativ H	130465	30,5	7,3	12,2	16,7	6405	0,147	1,710	1,865
Alternativ M	128591	30,5	7,3	12,7	16,1	2663	0,085	1,736	1,865
Alternativ L	126717	30,6	7,3	13,3	15,5	-1079	0,024	1,762	1,866

¹ Pr. 1000 innbyggere i regioner med sentralitet 1–4.

² Pr. 1000 innbyggere i regioner med sentralitet 0–3.

³ Antall flyttinger til en mer sentral region minus antall flyttinger til en mindre sentral region.

⁴ Gjennomsnittlig differanse mellom tilflyttingsregionens og fraflyttingsregionens sentralitet.

Tabell A.2 Inn- og utflyttinger etter sentralitet, 1977–1998.

År	Innflyttinger ¹					Utflyttinger ¹				
	0	1	2	3	4	0	1	2	3	4
1977	14984	15186	21920	27378	26025	15767	14344	20648	23119	31615
1978	14204	14551	20807	26639	24380	15159	13436	19327	21863	30796
1979	13986	13813	20341	25303	24673	14064	13081	19359	22049	29563
1980	14122	14866	21130	25999	25909	14783	13675	20055	23490	30023
1981	13571	13944	20334	26175	25440	14732	13275	19561	22395	29501
1982	12801	12697	19592	25785	24735	14434	13069	18454	21480	28173
1983	12063	11713	18501	26405	25597	13314	12738	17918	21873	28436
1984	10849	11159	17485	25188	26250	13859	12638	17947	21150	25337
1985	10722	11346	18963	25858	27645	14920	13564	18487	22083	25480
1986	10832	11671	20175	26985	27538	15433	14271	19175	22025	26297
1987	11976	12553	20976	27291	27595	15622	13951	19353	23020	28445
1988	12444	12720	20480	27328	27926	15192	13563	19488	23783	28872
1989	11577	12124	18780	24258	25982	13986	12281	17866	22357	26231
1990	11038	11767	18142	22962	25726	13151	12276	18093	21687	24428
1991	10829	10911	17364	22034	26977	12879	12499	18410	21831	22496
1992	10915	10900	17159	22482	25449	12467	12324	17686	21421	23007
1993	10740	10450	17420	23100	27267	12443	12582	18894	21708	23350
1994	10617	11822	19877	25424	28253	14154	13255	19800	23050	25734
1995	11091	11517	20341	26342	29851	14202	14219	20315	23743	26663
1996	10722	11404	20368	27297	30956	14432	14545	20310	23509	27951
1997	10509	11865	22159	29499	30868	15490	14618	20388	24414	29990
1998	11039	12238	22390	30043	30852	15275	14665	20902	24343	31377
Framskrivingsalternativ										
Alternativ H	10775	11561	20401	27196	29372	14895	14243	19735	23155	27276
Alternativ M	11633	12100	19969	26593	27654	14614	13614	19196	22766	27759
Alternativ L	12491	12640	19537	25990	25936	14332	12985	18657	22378	28243

¹ Omfatter ikke flyttinger til og fra andre regioner med samme sentralitet

Tabell A.3 Nettoinnflytting og nettomobilitet, etter sentralitet, 1977–1998.

År	Nettoinnflytting					Nettomobilitet ¹				
	0	1	2	3	4	0	1	2	3	4
1977	-783	842	1272	4259	-5590	-1,69	1,73	1,28	4,66	-5,26
1978	-955	1115	1480	4776	-6416	-2,01	2,17	1,41	5,01	-6,05
1979	-78	732	982	3254	-4890	-0,16	1,42	0,93	3,38	-4,62
1980	-661	1191	1075	2509	-4114	-1,38	2,30	1,02	2,58	-3,89
1981	-1161	669	773	3780	-4061	-2,43	1,28	0,73	3,86	-3,85
1982	-1633	-372	1138	4305	-3438	-3,41	-0,71	1,07	4,36	-3,25
1983	-1251	-1025	583	4532	-2839	-2,62	-1,96	0,55	4,54	-2,68
1984	-3010	-1479	-462	4038	913	-6,30	-2,82	-0,43	4,01	0,86
1985	-4198	-2218	476	3775	2165	-8,83	-4,24	0,45	3,71	2,04
1986	-4601	-2600	1000	4960	1241	-9,74	-4,98	0,94	4,83	1,16
1987	-3646	-1398	1623	4271	-850	-7,78	-2,69	1,51	4,12	-0,79
1988	-2748	-843	992	3545	-946	-5,87	-1,62	0,92	3,38	-0,87
1989	-2409	-157	914	1901	-249	-5,15	-0,30	0,85	1,80	-0,23
1990	-2113	-509	49	1275	1298	-4,54	-0,98	0,05	1,20	1,18
1991	-2050	-1588	-1046	203	4481	-4,41	-3,04	-0,96	0,19	4,05
1992	-1552	-1424	-527	1061	2442	-3,34	-2,72	-0,48	0,98	2,18
1993	-1703	-2132	-1474	1392	3917	-3,67	-4,06	-1,35	1,28	3,47
1994	-3537	-1433	77	2374	2519	-7,59	-2,73	0,07	2,16	2,21
1995	-3111	-2702	26	2599	3188	-6,70	-5,15	0,02	2,35	2,77
1996	-3710	-3141	58	3788	3005	-8,01	-5,99	0,05	3,40	2,58
1997	-4981	-2753	1771	5085	878	-10,80	-5,26	1,60	4,52	0,75
1998	-4236	-2427	1488	5700	-525	-9,25	-4,64	1,34	5,00	-0,44
Framskrivingsalternativ										
Alternativ H	-4120	-2683	666	4041	2095	-8,82	-5,12	0,61	3,76	1,86
Alternativ M	-2980	-1514	773	3827	-106	-6,36	-2,89	0,72	3,67	-0,16
Alternativ L	-1840	-346	880	3613	-2307	-3,90	-0,66	0,82	3,59	-2,18

¹ Nettomobilitet er nettoinnflytting pr. 1000 innbyggere ved begynnelsen av året.

Tabell A.4 Flyttinger etter sentralietsendring, 1977–1998

Flyttinger oppover i sentralitetshierarkiet (tilflyttingsregionen mer sentral enn fraflyttingsregionen)

År	Antall flyttinger					Prosent			
	I alt	1 kl.	2 kl.	3 kl.	4 kl.	1 kl.	2 kl.	3 kl.	4 kl.
1977	50208	23362	14155	8042	4649	46,5	28,2	16,0	9,3
1978	47384	22047	13211	7761	4365	46,5	27,9	16,4	9,2
1979	46505	22102	12999	7260	4144	47,5	28,0	15,6	8,9
1980	48627	23025	13584	7713	4305	47,4	27,9	15,9	8,9
1981	48050	22812	13399	7535	4304	47,5	27,9	15,7	9,0
1982	46556	21765	13215	7258	4318	46,8	28,4	15,6	9,3
1983	46435	22542	12595	7312	3986	48,5	27,1	15,7	8,6
1984	47560	22674	13180	7488	4218	47,7	27,7	15,7	8,9
1985	50435	23961	13829	8074	4571	47,5	27,4	16,0	9,1
1986	51703	23915	14558	8575	4655	46,3	28,2	16,6	9,0
1987	51305	23927	14267	8309	4802	46,6	27,8	16,2	9,4
1988	50850	24001	13729	8192	4928	47,2	27,0	16,1	9,7
1989	46897	22364	12854	7256	4423	47,7	27,4	15,5	9,4
1990	46414	22697	12610	7031	4076	48,9	27,2	15,1	8,8
1991	47403	23099	13069	7077	4158	48,7	27,6	14,9	8,8
1992	45835	22616	12651	6852	3716	49,3	27,6	14,9	8,1
1993	47758	23060	13690	7176	3832	48,3	28,7	15,0	8,0
1994	51067	24962	14159	7811	4135	48,9	27,7	15,3	8,1
1995	53094	25478	15250	8012	4354	48,0	28,7	15,1	8,2
1996	53987	25436	15443	8329	4779	47,1	28,6	15,4	8,9
1997	55056	25362	15925	8886	4883	46,1	28,9	16,1	8,9
1998	54975	25356	15960	8814	4845	46,1	29,0	16,0	8,8
Framskrivingsalternativ									
Alternativ H.....	52855	24830	15001	8375	4648	47,0	28,4	15,9	8,8
Alternativ M	50306	23764	14080	7943	4520	47,3	28,0	15,8	9,0
Alternativ L	47758	22697	13158	7511	4392	47,5	27,6	15,7	9,2

Flyttinger nedover i sentralitetshierarkiet (tilflyttingsregionen mindre sentral enn fraflyttingsregionen)

År	Antall flyttinger					Prosent			
	I alt	1 kl.	2 kl.	3 kl.	4 kl.	1 kl.	2 kl.	3 kl.	4 kl.
1977	55285	27797	14520	8118	4850	50,3	26,3	14,7	8,8
1978	53197	26873	13961	7774	4589	50,5	26,2	14,6	8,6
1979	51611	25881	13897	7449	4384	50,1	26,9	14,4	8,5
1980	53399	27221	13917	7959	4302	51,0	26,1	14,9	8,1
1981	51414	26407	13554	7207	4246	51,4	26,4	14,0	8,3
1982	49054	26309	12316	6483	3946	53,6	25,1	13,2	8,0
1983	47844	26282	11561	6177	3824	54,9	24,2	12,9	8,0
1984	43371	23817	10610	5806	3138	54,9	24,5	13,4	7,2
1985	44099	24439	11109	5455	3096	55,4	25,2	12,4	7,0
1986	45498	24976	11643	5646	3233	54,9	25,6	12,4	7,1
1987	49086	26322	12848	6347	3569	53,6	26,2	12,9	7,3
1988	50048	26589	13059	6552	3848	53,1	26,1	13,1	7,7
1989	45824	24035	11941	6155	3693	52,5	26,1	13,4	8,1
1990	43221	22421	11454	6005	3341	51,9	26,5	13,9	7,7
1991	40712	21209	10703	5568	3232	52,1	26,3	13,7	7,9
1992	41070	21545	10633	5514	3378	52,5	25,9	13,4	8,2
1993	41219	21864	10674	5404	3277	53,0	25,9	13,1	8,0
1994	44926	24370	11805	5650	3101	54,2	26,3	12,6	6,9
1995	46048	24898	12040	5887	3223	54,1	26,1	12,8	7,0
1996	46760	25801	11872	5827	3260	55,2	25,4	12,5	7,0
1997	49844	27950	12906	5868	3120	56,1	25,9	11,8	6,3
1998	51587	28656	13346	6139	3446	55,5	25,9	11,9	6,7
Framskrivingsalternativ									
Alternativ H.....	46450	25613	11914	5737	3186	55,1	25,6	12,4	6,9
Alternativ M	47643	25769	12200	6126	3549	54,1	25,6	12,8	7,4
Alternativ L	48837	25924	12486	6515	3911	53,1	25,6	13,3	8,0

Tabell A.5 Nettoinnflytting, nettomobilitet og bruttomobilitet etter framskrivingsalternativ og økonomisk region

	Nettoinnflytting			Nettomobilitet ¹			Bruttomobilitet ²		
	H	M	L	H	M	L	H	M	L
0191 Halden.....	54	34	14	2,0	1,2	0,5	44,0	42,6	41,3
0192 Moss	128	62	-5	2,7	1,3	-0,1	61,1	60,7	60,3
0193 Fredrikstad/Sarpsborg	393	339	285	3,2	2,8	2,4	37,7	36,7	35,7
0194 Askim/Mysen.....	152	160	167	3,6	3,8	4,0	62,2	63,4	64,6
0291 Follo	880	729	578	9,9	8,6	7,2	95,3	98,5	101,7
0292 Bærum/Asker	1176	622	67	9,0	4,7	0,5	101,5	104,0	106,4
0293 Lillestrøm	961	783	605	6,5	5,3	4,2	81,1	83,7	86,3
0294 Ullensaker/Eidsvoll	215	221	227	4,8	5,0	5,2	83,0	83,8	84,7
0391 Oslo.....	1030	-182	-1394	2,1	-0,5	-3,1	88,2	87,7	87,1
0491 Kongsvinger	28	104	180	0,5	2,0	3,5	45,5	46,3	47,1
0492 Hamar	52	138	224	0,6	1,7	2,8	48,1	47,1	46,2
0493 Elverum.....	-76	-50	-25	-2,0	-1,3	-0,6	62,8	63,6	64,4
0494 Tynset	-85	-18	49	-5,2	-1,1	3,0	55,7	55,4	55,2
0591 Lillehammer	18	36	53	0,6	1,1	1,6	72,3	72,9	73,6
0592 Gjøvik.....	-105	-58	-11	-1,6	-0,9	-0,2	44,3	44,0	43,6
0593 Midt-Gudbrandsdalen	-88	-53	-18	-6,0	-3,6	-1,2	45,3	47,4	49,5
0594 Nord-Gudbrandsdalen	-121	-107	-92	-5,8	-5,0	-4,3	42,9	44,9	46,8
0595 Hadeland.....	131	163	194	5,0	6,4	7,7	64,8	67,4	70,0
0596 Valdres.....	-102	-152	-201	-5,4	-7,9	-10,4	56,7	64,5	72,3
0691 Drammen	697	545	393	4,8	3,9	2,9	55,5	55,3	55,1
0692 Kongsberg.....	66	37	8	2,3	1,3	0,3	60,1	59,5	58,9
0693 Hønefoss.....	63	92	121	1,8	2,7	3,6	64,2	65,5	66,8
0694 Hallingdal	-66	-94	-121	-3,3	-4,6	-5,9	63,4	73,3	83,2
0791 Tønsberg/Horten.....	607	534	461	6,2	5,5	4,9	55,8	54,3	52,7
0792 Holmestrand.....	-5	30	64	-0,4	2,6	5,5	88,8	89,6	90,5
0793 Sandefjord/Larvik.....	406	353	300	5,3	4,6	4,0	48,9	48,0	47,0
0794 Sande/Svelvik	68	84	100	5,4	6,7	8,0	97,5	98,9	100,3
0891 Skien/Porsgrunn	137	37	-63	1,3	0,4	-0,6	40,1	38,8	37,6
0892 Notodden/Bø.....	-11	-5	1	-0,5	-0,2	0,0	55,9	57,6	59,3
0893 Kragerø	-48	-16	15	-3,2	-1,1	1,0	53,4	53,2	53,1
0894 Rjukan.....	-43	-48	-54	-6,1	-6,8	-7,5	56,6	60,1	63,7
0895 Vest-Telemark.....	-46	-61	-76	-3,0	-3,9	-4,8	62,0	65,5	69,0
0991 Risør	-5	-14	-24	-0,5	-1,5	-2,5	64,9	65,1	65,3
0992 Arendal.....	210	272	334	3,2	4,2	5,2	47,1	47,3	47,6
0993 Lillesand.....	84	88	93	7,0	7,6	8,2	79,9	80,7	81,4
0994 Setesdal	-46	-25	-5	-5,5	-3,0	-0,5	88,4	91,7	94,9
1091 Kristiansand	256	103	-50	2,8	1,1	-0,6	52,6	54,4	56,2
1092 Mandal	-17	-12	-6	-0,8	-0,5	-0,3	53,8	52,0	50,2
1093 Lyngdal/Farsund	-47	-35	-23	-2,6	-1,9	-1,3	51,6	51,8	52,0
1094 Flekkefjord	-63	-43	-23	-3,9	-2,7	-1,4	47,8	48,2	48,5
1191 Egersund.....	-82	-37	9	-3,8	-1,7	0,4	45,1	46,9	48,6
1192 Stavanger/Sandnes	706	773	841	3,6	4,1	4,6	45,3	45,3	45,3
1193 Haugesund.....	-150	-104	-57	-1,7	-1,2	-0,7	39,5	38,9	38,3
1194 Jæren.....	-47	-26	-6	-1,3	-0,7	-0,1	56,2	59,3	62,5
1291 Bergen	35	-130	-295	0,1	-0,4	-0,9	34,2	33,7	33,2
1292 Søndre Sunnhordaland.....	-31	-25	-18	-2,7	-2,1	-1,5	65,4	64,6	63,8
1293 Nordre Sunnhordaland	-185	-125	-65	-4,2	-2,9	-1,5	48,9	48,9	49,0
1294 Odda	-154	-117	-79	-10,7	-8,0	-5,2	59,0	58,8	58,6
1295 Voss	-76	-49	-22	-4,7	-3,0	-1,3	54,8	54,5	54,2
1491 Florø.....	-80	-57	-33	-5,4	-3,8	-2,3	59,3	57,3	55,3
1492 Høyanger	-62	-33	-4	-6,0	-3,2	-0,3	69,1	70,5	71,9
1493 Sogndal/Årdal	-125	-119	-113	-4,7	-4,5	-4,2	49,4	53,4	57,4
1494 Førde	-63	-61	-58	-2,5	-2,4	-2,3	55,1	55,8	56,6
1495 Nordfjord	-167	-124	-80	-5,7	-4,2	-2,7	46,1	48,3	50,4
1591 Molde	-180	-129	-77	-3,0	-2,2	-1,3	48,9	48,8	48,8
1592 Kristiansund	-98	-94	-90	-2,9	-2,7	-2,6	53,2	50,7	48,2
1593 Ålesund.....	40	-65	-170	0,5	-0,8	-2,2	44,7	42,7	40,7

Tabell A.5 (forts.) Nettoinnflytting, nettomobilitet og bruttomobilitet etter framskrivingsalternativ og økonomisk region

	Nettoinnflytting			Nettomobilitet ¹			Bruttomobilitet ²		
	H	M	L	H	M	L	H	M	L
1594 Ulsteinvik.....	-119	-102	-86	-4,6	-4,0	-3,4	45,6	44,0	42,5
1595 Ørsta/Volda.....	-107	-84	-61	-5,8	-4,6	-3,4	58,1	57,4	56,8
1596 Sunndalsøra.....	-102	-85	-69	-9,5	-7,8	-6,1	58,5	62,7	67,0
1597 Surnadal.....	-33	-23	-12	-3,2	-2,1	-1,1	43,4	44,1	44,7
1691 Trondheim.....	-146	-131	-115	-0,8	-0,7	-0,6	55,0	53,8	52,5
1692 Frøya/Hitra.....	-37	-24	-12	-4,3	-2,8	-1,3	67,3	68,0	68,6
1693 Brekstad.....	-119	-46	27	-7,5	-2,9	1,7	69,7	70,1	70,6
1694 Oppdal.....	-47	-23	1	-5,2	-2,6	0,1	57,8	59,1	60,4
1695 Orkanger.....	-62	-20	22	-2,9	-0,9	1,0	52,8	53,5	54,1
1696 Røros.....	-18	5	28	-2,2	0,6	3,5	58,3	54,7	51,1
1791 Steinkjer.....	-256	-135	-14	-6,7	-3,5	-0,4	55,2	55,0	54,9
1792 Namsos.....	-144	-69	6	-7,4	-3,5	0,3	58,2	58,9	59,5
1793 Stjørdalshalsen.....	-24	-2	20	-1,2	-0,1	1,1	66,7	63,5	60,4
1794 Levanger/Verdalsøra.....	-87	-68	-48	-2,6	-2,0	-1,5	58,9	58,8	58,6
1795 Grong.....	-85	-59	-34	-13,9	-9,7	-5,4	61,8	62,4	62,9
1796 Rørvik.....	-88	-54	-20	-8,5	-5,2	-1,9	59,8	59,5	59,1
1891 Bodø.....	-363	-131	101	-4,8	-1,7	1,4	61,2	60,8	60,3
1892 Narvik.....	-369	-255	-141	-12,1	-8,3	-4,4	72,0	71,7	71,5
1893 Brønnøysund.....	-69	-31	7	-5,1	-2,3	0,5	62,7	61,7	60,7
1894 Sandnessjøen.....	-192	-134	-77	-11,6	-8,1	-4,6	71,4	67,9	64,3
1895 Mosjøen.....	-114	-81	-47	-6,7	-4,8	-2,8	54,4	55,1	55,8
1896 Mo i Rana.....	-237	-189	-140	-7,4	-5,9	-4,3	52,4	52,3	52,2
1897 Lofoten.....	-249	-199	-149	-9,9	-7,9	-5,8	63,9	64,8	65,8
1898 Vesterålen.....	-376	-310	-243	-11,6	-9,5	-7,4	70,2	70,3	70,4
1991 Harstad.....	-232	-176	-120	-7,2	-5,4	-3,7	74,7	74,9	75,0
1992 Tromsø.....	-273	-151	-28	-4,0	-2,2	-0,4	77,0	73,1	69,1
1993 Andselv.....	-279	-179	-79	-16,9	-10,8	-4,7	125,7	130,1	134,5
1994 Finnsnes.....	-209	-181	-153	-10,1	-8,7	-7,3	68,8	68,7	68,6
1995 Nord-Troms.....	-178	-132	-87	-14,4	-10,6	-6,9	69,7	69,5	69,4
2091 Vadsø.....	-433	-306	-178	-24,7	-17,4	-10,1	98,2	99,4	100,5
2092 Hammerfest.....	-604	-441	-278	-22,3	-16,1	-9,9	101,5	101,6	101,7
2093 Alta.....	-252	-125	1	-11,5	-5,7	0,0	89,3	87,3	85,4
2094 Kirkenes.....	-213	-131	-50	-21,4	-13,1	-4,8	108,0	102,2	96,4

¹ Nettoinnflytting pr. 1000 innbyggere ved begynnelsen av året.

² Antall flyttinger inn og ut av regionen pr. 1000 innbyggere ved begynnelsen av året.

Tabell A.6a Nettomobilitet1 etter økonomisk region, 1977–1987

	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987
0191 Halden.....	-1,8	-6,2	-0,4	-2,0	-2,3	-2,7	0,5	-0,7	0,9	1,7	3,3
0192 Moss	7,5	8,0	8,3	-1,6	0,5	-0,8	0,5	1,3	-4,5	5,6	5,6
0193 Fredrikstad/Sarpsborg	-2,4	-1,6	-1,4	1,9	1,7	3,1	1,1	2,9	1,6	2,9	5,2
0194 Askim/Mysen.....	15,9	18,0	10,1	10,6	6,3	5,1	6,7	1,1	1,2	4,1	5,2
0291 Follo	12,4	11,0	6,9	4,1	9,8	13,5	17,3	12,3	16,6	10,3	6,0
0292 Bærum/Asker	-7,1	-5,3	-6,0	-1,1	0,4	-4,0	-0,2	14,2	15,7	8,8	5,0
0293 Lillestrøm	4,4	7,3	0,9	-0,3	-0,4	4,2	6,9	7,7	8,5	6,6	9,2
0294 Ullensaker/Eidsvoll.....	6,7	4,4	6,5	5,6	6,1	5,6	3,8	7,5	1,5	9,2	11,9
0391 Oslo.....	-6,0	-7,9	-6,4	-6,9	-6,2	-5,8	-4,0	-0,4	0,7	-0,3	-3,4
0491 Kongsvinger	7,0	7,8	3,6	6,9	5,0	4,8	3,6	3,5	1,7	1,7	-1,1
0492 Hamar	3,4	0,9	2,7	0,4	0,6	0,2	-0,6	-1,9	-0,3	2,6	4,3
0493 Elverum.....	10,3	9,7	4,5	5,1	1,3	-0,1	-4,0	-2,6	-2,7	-0,9	1,3
0494 Tynset	5,7	5,0	5,0	6,1	4,7	1,3	1,5	-1,8	-12,9	-6,7	-7,6
0591 Lillehammer	3,9	3,8	6,2	-3,2	-5,1	3,4	4,0	-2,7	3,3	0,6	0,9
0592 Gjøvik.....	0,2	3,8	0,3	1,2	0,4	1,4	0,4	-1,2	-2,4	1,3	1,0
0593 Midt-Gudbrandsdalen	10,7	8,4	2,8	7,1	6,4	2,3	-5,4	-6,0	-8,8	-4,7	-3,8
0594 Nord-Gudbrandsdalen	-0,2	6,6	0,7	1,9	-0,5	2,5	-2,8	-5,1	-3,3	-4,7	-6,6
0595 Hadeland.....	2,3	3,5	3,2	5,2	13,0	19,6	11,0	7,5	8,5	4,3	5,7
0596 Valdres.....	8,9	4,4	4,3	4,4	7,2	5,2	3,5	-2,6	0,1	-4,7	-2,5
0691 Drammen	0,1	0,4	1,1	3,2	6,2	6,5	4,5	2,3	2,9	5,5	4,8
0692 Kongsberg.....	6,3	-1,4	6,2	1,4	8,1	-2,3	2,2	2,1	2,4	1,9	-3,4
0693 Hønefoss.....	5,5	8,9	5,8	3,5	1,6	1,8	-0,2	3,0	-1,5	3,0	5,2
0694 Hallingdal	2,1	6,8	7,9	6,9	3,8	0,7	-0,2	1,2	-4,7	-1,0	-8,8
0791 Tønsberg/Horten.....	2,0	0,7	1,3	3,2	3,0	2,1	3,4	6,6	7,4	3,8	5,6
0792 Holmestrand.....	9,8	-0,7	4,4	-3,8	9,6	10,2	7,2	13,6	3,1	-4,2	4,5
0793 Sandefjord/Larvik	6,9	6,7	3,9	3,5	4,8	5,3	0,8	1,2	3,4	7,2	6,0
0794 Sande/Svelvik	-5,0	8,9	2,3	4,5	-5,8	13,5	3,6	12,8	11,0	6,3	15,9
0891 Skien/Porsgrunn	6,1	2,0	-0,8	1,1	-1,6	-3,1	-0,2	0,7	3,3	0,5	0,9
0892 Notodden/Bø.....	1,8	1,9	-0,3	1,5	4,1	-0,7	-2,2	-2,1	-0,7	-1,5	3,7
0893 Kragerø	1,5	5,2	4,7	0,8	3,3	1,0	5,8	2,0	-1,6	-0,5	0,6
0894 Rjukan.....	6,7	-9,5	-2,6	1,9	-6,0	-10,1	2,0	-9,7	-4,5	-10,7	-13,2
0895 Vest-Telemark.....	7,8	3,8	1,8	3,9	3,4	1,8	-2,8	-1,2	-0,3	-4,9	-2,2
0991 Risør	14,0	1,0	10,8	3,0	1,4	6,6	-3,9	-1,6	0,9	1,8	3,3
0992 Arendal.....	4,0	4,4	3,8	6,0	6,5	9,1	7,1	4,7	4,1	6,6	4,2
0993 Lillesand.....	15,3	16,3	21,6	9,6	10,8	15,1	13,7	-0,4	7,3	14,3	9,5
0994 Setesdal	5,9	19,0	16,7	24,2	10,3	12,2	1,3	1,5	-8,7	-7,9	-0,7
1091 Kristiansand	1,4	-3,8	-3,2	-1,2	1,3	-0,4	-2,0	2,8	1,3	4,1	-0,3
1092 Mandal	2,1	6,1	5,6	2,7	3,4	2,2	-1,2	-2,8	-3,1	-2,7	4,9
1093 Lyngdal/Farsund	18,1	12,7	7,7	3,8	4,5	0,7	1,0	-0,6	-6,1	-1,5	-6,7
1094 Flekkefjord	1,9	-6,5	-0,1	2,5	-2,1	-1,7	-1,9	1,8	-1,4	-0,5	-1,9
1191 Egersund.....	4,9	1,1	-2,0	4,9	5,0	1,8	-1,7	-4,4	-8,6	-2,8	-4,1
1192 Stavanger/Sandnes	2,2	5,0	4,2	4,8	3,2	3,8	5,0	4,4	4,8	4,2	2,1
1193 Haugesund.....	2,7	2,7	-0,1	-2,9	-0,2	0,5	1,2	1,1	-2,3	-1,7	-2,2
1194 Jæren.....	9,4	9,2	-0,6	-1,0	4,8	2,7	-0,1	-5,1	-3,0	1,3	-6,0
1291 Bergen	-3,9	-4,3	-3,9	-2,4	-2,3	-0,7	-0,8	-1,1	0,0	1,4	0,1
1292 Søndre Sunnhordaland.....	6,6	15,9	7,2	8,5	7,6	-4,1	5,9	4,2	1,2	-6,7	1,7
1293 Nordre Sunnhordaland	1,7	-0,5	-3,1	-1,5	-1,5	1,0	-0,1	-2,8	-2,7	-5,5	-0,7
1294 Odda	-15,1	-0,9	-4,3	-12,3	-10,0	-9,9	-4,0	-5,1	-3,8	-16,0	-5,3
1295 Voss	5,6	1,6	2,5	1,4	-1,0	0,2	-1,8	-0,8	-3,0	-4,1	-2,9
1491 Florø.....	-5,8	-9,8	-10,0	-1,6	-7,9	-4,9	-5,7	-4,7	-1,1	-3,1	-5,0
1492 Høyanger	-3,3	-4,4	-3,6	-0,8	-0,8	-2,4	-1,2	-3,9	-6,2	-5,8	-12,2
1493 Sogndal/Årdal	-3,3	-0,7	-1,6	-2,2	0,5	-9,7	-5,5	-2,5	-2,8	-4,3	-0,1
1494 Førde	8,0	12,0	16,7	12,0	2,3	1,5	-4,5	-2,5	-2,3	-7,1	-5,3
1495 Nordfjord	-0,1	4,0	1,6	-0,3	-1,2	-4,5	0,6	-0,8	-5,5	-5,0	-7,1
1591 Molde	-0,1	2,0	-1,1	-0,9	-5,1	-0,4	-0,7	-3,6	-6,6	-3,0	-1,9
1592 Kristiansund	-2,3	-0,7	-0,7	-0,9	-1,5	1,9	-1,6	-3,4	-2,0	-2,6	-3,0
1593 Ålesund	-1,6	-2,6	-0,8	-0,6	-0,5	-2,5	-2,4	-6,2	-1,4	-1,4	-3,0
1594 Ulsteinvik.....	-0,4	0,6	-3,2	-7,4	-4,3	-2,1	-3,2	-2,6	-5,3	-7,2	-4,9
1595 Ørsta/Volda	-5,4	-0,7	-6,5	-3,8	-3,6	-3,8	-7,9	-6,2	-6,7	-8,1	-3,7
1596 Sunndalsøra.....	-10,1	-6,7	-1,2	-5,8	-3,5	-10,0	-5,9	-6,5	-8,3	-7,7	-5,4
1597 Surnadal.....	5,4	4,6	3,7	0,3	4,2	8,6	-1,2	2,8	1,7	0,0	1,5
1691 Trondheim.....	-4,6	-4,7	-0,5	-0,6	-3,3	-0,7	-4,3	-1,3	-0,4	-0,8	0,2
1692 Frøya/Hitra	-1,9	-0,9	1,7	-8,2	-3,4	-9,5	7,9	-4,6	-5,4	-7,9	-15,1
1693 Brekstad.....	-5,8	0,9	2,0	0,4	2,7	1,8	4,9	-6,1	-10,9	-5,1	-6,6
1694 Oppdal	11,9	7,3	22,0	20,3	9,3	-1,4	6,6	-2,6	-3,6	-4,6	0,7

Tabell A.6a (forts.) Nettomobilitet¹ etter økonomisk region, 1977–1987

	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987
1695 Orkanger	0,4	7,3	5,6	10,4	5,6	1,9	0,6	-1,1	-2,7	-2,3	-3,0
1696 Røros	10,1	7,3	9,5	2,9	7,0	10,3	1,7	-0,6	2,6	-11,8	-0,9
1791 Steinkjer	1,4	-0,4	0,8	3,3	3,4	0,2	-2,3	-4,1	-7,3	-6,7	-3,1
1792 Namsos	4,4	4,3	1,7	-1,5	0,9	2,5	-0,1	-5,2	-0,8	-6,8	-5,0
1793 Stjørdalshalsen	11,3	7,5	2,4	0,8	-0,3	0,3	7,4	5,0	-2,6	3,6	4,0
1794 Levanger/Verdalsøra	-1,2	6,2	2,3	2,7	0,7	-1,7	-0,8	-5,7	1,9	0,2	5,4
1795 Grong	-5,0	-16,1	-8,1	-7,8	4,1	-10,3	-4,1	-19,9	-11,1	-15,2	-15,7
1796 Rørvik	2,5	-6,7	-1,3	3,6	-4,8	5,6	1,0	-2,6	-11,3	-12,6	-12,9
1891 Bodø	-0,5	0,0	1,5	3,2	5,1	0,5	0,7	-2,9	-3,3	-2,0	-0,1
1892 Narvik	-6,5	-6,8	1,4	4,8	-8,1	-6,8	-4,2	-8,6	-10,4	-9,9	-7,9
1893 Brønnøysund	13,2	6,4	1,8	-2,0	3,7	1,5	1,5	-4,2	-2,8	-11,5	-4,8
1894 Sandnessjøen	-7,4	-0,4	2,8	-3,3	3,9	0,4	-4,0	-3,0	-10,4	-15,3	-10,8
1895 Mosjøen	0,6	0,8	-1,0	-0,4	-2,5	-3,2	-2,9	-1,1	-10,2	-6,8	-3,7
1896 Mo i Rana	-13,5	-10,2	-4,0	-4,9	-3,0	-8,4	-9,0	-13,6	-5,2	-11,3	-11,2
1897 Lofoten	-0,7	-2,1	1,7	-6,1	-5,2	-9,7	-10,3	-13,8	-13,6	-10,5	-14,3
1898 Vesterålen	-6,8	0,0	-4,6	-6,8	-6,9	-1,8	-4,5	-7,7	-9,4	-13,8	-4,5
1991 Harstad	-3,6	1,2	-1,7	-4,3	2,4	-0,2	-1,6	-6,0	-5,6	-2,8	-1,0
1992 Tromsø	-0,6	1,2	1,9	1,3	1,5	-4,4	-4,4	-4,6	-5,1	-1,0	-2,4
1993 Andselv	-8,9	-18,5	-7,8	1,8	-7,9	0,2	-0,9	-18,3	-18,9	-22,6	-5,8
1994 Finnsnes	-8,7	-3,2	3,4	5,7	0,3	-8,7	-7,2	-12,0	-13,3	-12,6	-12,0
1995 Nord-Troms	-1,7	-4,5	5,9	-9,3	-7,8	-4,6	-11,0	-15,5	-8,4	-19,5	-13,5
2091 Vadsø	-9,3	-10,9	-12,7	-13,5	-19,0	-10,7	-6,4	-13,3	-19,9	-28,3	-14,6
2092 Hammerfest	-17,2	-17,7	-9,8	-10,4	-13,9	-17,3	-10,0	-16,5	-26,0	-23,0	-19,9
2093 Alta	2,4	-0,2	0,2	1,6	4,5	-7,0	-6,6	-6,2	-8,0	-7,8	-1,1
2094 Kirkenes	-19,3	-27,5	-3,6	-15,3	-19,4	-12,9	-11,0	-1,5	-28,5	-18,4	-21,2

¹ Nettoinnflytting pr. 1000 innbyggere ved begynnelsen av året.

Tabell A.6b Nettomobilitet¹ etter økonomisk region, 1988–1998

	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998
0191 Halden	2,4	1,3	0,3	-3,7	0,0	0,8	-0,2	1,0	1,9	4,4	3,4
0192 Moss	-1,0	0,6	-0,4	-4,3	1,7	-4,8	0,0	0,6	2,5	9,1	9,3
0193 Fredrikstad/Sarpsborg	4,5	0,7	0,9	-0,1	-1,3	-0,8	1,9	3,0	2,4	6,2	6,8
0194 Askim/Mysen	3,5	1,9	-0,4	-7,4	-4,8	-3,1	2,7	1,1	0,8	10,9	8,0
0291 Follo	3,2	2,9	-1,1	-1,7	3,7	5,2	4,6	7,3	7,1	8,2	6,8
0292 Bærum/Asker	0,3	2,9	8,9	4,5	2,2	6,3	5,7	7,6	6,2	6,5	1,0
0293 Lillestrøm	6,8	2,5	0,8	-2,5	-3,9	-1,6	1,6	4,1	7,0	6,1	8,5
0294 Ullensaker/Eidsvoll	7,3	3,1	-3,4	2,4	0,9	2,6	-0,8	-0,7	5,0	8,9	15,0
0391 Oslo	-2,7	-0,5	1,7	6,8	5,5	6,1	3,6	4,7	4,7	0,8	-2,5
0491 Kongsvinger	5,4	0,4	2,0	-2,2	-2,1	-4,3	-3,2	0,3	-1,1	0,1	2,3
0492 Hamar	3,8	5,4	5,1	-0,5	-1,1	1,5	-3,5	0,0	-1,0	1,8	4,0
0493 Elverum	-0,7	-0,2	1,7	-0,1	-0,5	-4,1	-3,1	-6,8	-2,6	3,2	0,1
0494 Tynset	2,7	4,0	0,6	-3,9	-2,6	-0,7	-1,1	-3,6	1,7	-4,3	-6,2
0591 Lillehammer	-2,4	6,7	3,0	4,4	8,1	6,0	1,0	1,2	-0,1	-2,2	-1,0
0592 Gjøvik	-0,5	-1,0	1,2	-1,0	-2,0	-1,6	0,5	-2,3	-2,6	-1,9	-0,7
0593 Midt-Gudbrandsdalen	-0,3	-5,3	-1,9	-0,9	-9,1	-1,9	-3,0	-9,0	-5,1	-2,4	-0,6
0594 Nord-Gudbrandsdalen	-9,7	-4,2	-3,1	-6,4	-1,6	2,6	-9,2	-5,4	-7,6	-7,9	-7,8
0595 Hadeland	3,7	2,7	5,5	-1,7	0,6	2,6	-1,8	3,2	2,5	6,6	6,9
0596 Valdres	-24,7	-16,9	-6,2	-3,6	-6,6	0,8	-6,9	-6,1	-9,0	-7,2	-8,3
0691 Drammen	2,4	-0,5	0,8	1,4	1,6	2,5	2,6	2,2	6,1	7,5	5,9
0692 Kongsberg	-3,2	0,6	-2,7	-3,3	1,0	-1,3	5,5	3,3	1,3	2,8	3,2
0693 Hønefoss	6,1	4,5	3,8	-1,1	-2,3	-2,0	-0,5	2,9	0,0	4,8	5,7
0694 Hallingdal	-2,5	-19,2	-5,7	-1,8	-1,8	-1,6	-6,2	-2,6	-2,4	-5,8	-3,0
0791 Tønsberg/Horten	6,1	6,4	5,1	3,1	3,7	3,8	4,5	4,0	6,6	9,2	6,2
0792 Holmestrand	5,8	0,8	0,8	-3,3	-2,2	-6,7	-3,2	-4,9	1,8	2,2	6,4
0793 Sandefjord/Larvik	6,0	2,6	3,6	3,5	2,5	0,5	3,9	3,2	4,0	8,6	7,1
0794 Sande/Svelvik	10,8	11,0	-1,2	-6,0	2,4	-11,8	1,7	0,8	2,9	6,2	8,9
0891 Skien/Porsgrunn	-0,5	0,6	-0,6	-2,0	-1,6	-2,6	-0,6	-0,5	1,6	1,9	3,1
0892 Notodden/Bø	0,3	-0,6	-3,7	-1,7	-2,3	-1,3	-2,4	-0,4	-2,7	3,0	5,9
0893 Kragerø	-1,2	0,0	0,5	-4,1	4,1	-8,2	-4,8	-7,5	-2,9	-3,5	-4,4
0894 Rjukan	-12,4	-6,3	1,0	1,7	-6,0	1,6	-2,2	2,2	-8,9	-8,7	-9,1
0895 Vest-Telemark	-9,2	-7,8	-4,2	-4,8	0,9	-3,6	-3,6	-0,5	-3,7	-5,7	-10,8

Tabell A.6b (forts.) Nettomobilitet¹ etter økonomisk region, 1988–1998

	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998
0991 Risør	-3,0	-7,0	-1,8	2,3	-2,7	0,1	-1,0	-1,1	-6,4	2,4	0,2
0992 Arendal.....	4,3	2,9	2,5	-2,0	2,8	0,0	2,5	1,7	0,0	3,5	0,4
0993 Lillesand.....	8,0	1,8	5,4	1,2	-2,6	-0,6	7,3	9,5	4,9	-0,9	-1,4
0994 Setesdal.....	-3,1	-9,3	-4,9	-8,0	1,6	-10,9	-8,5	-3,7	5,9	-13,4	-7,7
1091 Kristiansand.....	0,9	-2,3	2,5	-0,2	3,4	0,5	0,7	2,6	2,5	3,6	4,7
1092 Mandal.....	-1,5	-1,3	-0,2	1,0	-2,3	4,8	-1,2	1,6	-2,7	2,8	-0,4
1093 Lyngdal/Farsund.....	-2,0	-5,0	-2,3	-4,8	-3,6	-4,1	-12,7	-4,0	4,0	-5,5	6,9
1094 Flekkefjord.....	-2,0	-0,2	-3,2	-0,8	2,7	-7,1	6,2	-8,8	-2,4	-6,3	-2,7
1191 Egersund.....	2,1	-2,9	-7,0	-2,4	2,8	-1,9	0,5	-4,2	-2,0	-1,7	-5,3
1192 Stavanger/Sandnes.....	4,4	5,5	4,4	5,8	5,7	5,0	4,7	2,5	3,5	3,1	2,2
1193 Haugesund.....	-1,5	-1,4	-3,7	-2,8	-1,9	-2,8	0,4	-3,1	-1,3	-0,2	-0,9
1194 Jæren.....	-0,9	-2,7	-6,4	-2,8	-4,1	1,2	-5,8	-3,8	-2,3	1,5	3,0
1291 Bergen.....	0,0	-1,5	-1,8	0,7	-0,6	0,9	1,0	-0,1	0,0	-0,7	1,1
1292 Søndre Sunnhordaland.....	-7,2	-1,9	-3,7	-8,8	0,3	-1,7	-1,9	0,9	-7,2	-1,4	-2,7
1293 Nordre Sunnhordaland.....	1,0	-5,7	-2,0	-4,1	1,2	-0,3	-5,2	-4,0	-5,5	-3,4	-1,1
1294 Odda.....	-6,3	-0,4	-7,3	-9,1	-14,0	-11,8	-6,8	-11,9	-12,3	-9,7	-21,0
1295 Voss.....	-2,3	-0,9	0,8	-10,0	-3,4	-6,0	-12,6	-3,0	-7,6	-5,7	-7,9
1491 Florø.....	1,2	-0,6	9,0	3,4	-1,1	0,3	2,1	-10,4	-4,8	-7,4	-6,8
1492 Høyanger.....	-1,0	1,9	-12,3	-6,7	-4,3	-5,2	-8,1	-5,7	-8,5	-3,8	-14,0
1493 Sogndal/Årdal.....	-5,1	-2,4	-1,8	-6,1	-1,7	-2,8	-15,0	-3,7	-1,6	-11,2	-10,8
1494 Førde.....	-5,4	-1,9	0,3	2,6	-0,3	-2,3	1,4	0,2	-0,8	-2,2	-4,5
1495 Nordfjord.....	-2,5	-4,3	-6,8	-6,2	-5,3	-4,7	-4,4	-5,3	-5,3	-7,4	-5,8
1591 Molde.....	-0,5	-1,1	-2,5	-2,9	-2,1	-3,8	0,2	0,4	-2,7	-3,1	-4,0
1592 Kristiansund.....	-5,4	-2,7	-3,6	-1,5	0,1	-6,0	2,0	0,7	-4,3	-6,1	-4,7
1593 Ålesund.....	-2,1	-2,7	-5,0	-2,8	-3,6	-3,8	0,7	0,6	1,0	3,6	1,1
1594 Ulsteinvik.....	-2,7	-4,4	-2,1	-7,0	-2,0	-6,7	-5,4	-1,8	-3,4	-5,4	-1,2
1595 Ørsta/Volda.....	-2,4	-2,0	0,2	-5,5	2,4	-1,9	-1,0	0,3	-7,6	-7,0	-4,0
1596 Sunndalsøra.....	2,7	-14,4	-12,5	-4,7	-14,9	-9,9	-22,4	-20,2	-5,7	-5,4	-7,3
1597 Surnadal.....	-4,0	-4,7	-4,8	-6,3	1,3	-2,4	-9,1	-5,1	-7,3	-5,1	-12,8
1691 Trondheim.....	1,2	0,3	-0,3	2,8	-1,1	-0,7	-1,7	-0,5	-1,0	-1,1	1,1
1692 Frøya/Hitra.....	-3,0	0,9	-6,4	-13,8	-5,8	-7,9	-6,9	-0,2	-2,0	-6,1	0,5
1693 Brekstad.....	1,3	0,1	-3,0	-0,6	-1,7	-2,4	-9,4	-4,7	-4,8	-11,9	-7,0
1694 Oppdal.....	-5,0	-1,1	4,1	-5,2	-4,1	-6,9	-5,1	-5,7	-5,5	-6,6	-5,3
1695 Orkanger.....	0,8	-1,1	-4,2	-5,3	-3,6	-2,8	0,3	-3,9	-2,7	-2,8	-2,7
1696 Røros.....	2,7	0,5	3,4	-2,3	-2,2	6,1	-0,5	-5,0	4,5	-1,3	3,4
1791 Steinkjer.....	-3,3	1,6	0,6	-5,9	-6,1	-2,5	-5,9	-7,1	-4,8	-7,5	-6,1
1792 Namsos.....	-2,6	2,2	-2,9	-4,4	-4,7	-1,7	-3,9	-11,8	-7,8	-9,8	-5,4
1793 Stjørdalshalsen.....	1,1	-0,9	0,1	-2,4	-4,8	-4,8	3,5	-5,0	-1,9	0,1	1,6
1794 Levanger/Verdalsøra.....	-3,2	-0,9	-0,4	-2,4	-2,3	-6,5	-9,6	-3,3	-6,0	-5,7	-8,4
1795 Grong.....	-7,1	-6,3	-10,1	-1,7	-0,2	-4,3	-7,8	-6,7	-12,9	-23,8	-18,1
1796 Rørvik.....	-4,6	-2,7	-4,5	-6,1	-6,7	0,9	-3,2	-4,3	-6,1	-8,4	-3,0
1891 Bodø.....	-0,1	1,9	0,0	-2,3	-3,3	-1,8	0,7	-4,0	-7,1	-7,6	-6,0
1892 Narvik.....	-4,4	-2,0	-4,9	-3,2	-7,6	-8,8	-8,6	-13,2	-14,8	-12,3	-8,8
1893 Brønnøysund.....	-3,7	2,4	-5,7	-0,9	1,6	-7,1	6,1	-1,9	-6,0	-3,4	5,3
1894 Sandnessjøen.....	-12,3	-3,1	-8,8	-9,3	-8,9	-7,4	-9,1	-8,9	-7,7	-15,5	-18,7
1895 Mosjøen.....	-3,5	-2,2	2,1	-5,6	-2,8	-3,3	-6,1	-2,2	-9,3	-5,2	-8,8
1896 Mo i Rana.....	-6,3	0,9	-4,3	-1,3	-5,0	-4,9	-7,7	-5,8	-7,2	-7,6	-7,5
1897 Lofoten.....	-4,8	-3,5	-2,6	2,2	-1,6	-1,1	-0,4	-3,1	-7,7	-14,9	-9,3
1898 Vesterålen.....	-12,3	-6,6	-8,5	-7,7	-5,3	-2,6	-4,4	-11,0	-12,1	-11,8	-7,9
1991 Harstad.....	-6,6	-6,0	-8,6	-5,5	-5,4	-4,3	-7,5	-7,8	-8,1	-11,6	-5,2
1992 Tromsø.....	2,0	-0,3	3,7	3,6	1,4	3,2	3,6	0,2	-3,7	-10,3	-6,5
1993 Andselv.....	-10,6	-1,3	-14,5	-4,0	-18,9	-23,1	-12,2	-6,7	-10,7	-25,7	-12,3
1994 Finnsnes.....	-8,2	-9,1	-8,2	-10,5	-2,3	-4,9	-3,9	-9,4	-3,9	-11,1	-13,8
1995 Nord-Troms.....	-10,5	-2,0	-2,9	-1,7	-2,0	-9,5	-4,4	-8,9	-19,3	-15,6	-18,6
2091 Vadsø.....	-13,1	-4,4	-2,3	-2,4	4,9	-6,3	-7,5	-16,0	-31,5	-27,6	-33,0
2092 Hammerfest.....	-8,3	-6,3	-4,1	-2,0	-6,5	-9,1	-15,7	-16,6	-19,4	-26,4	-18,8
2093 Alta.....	-1,0	5,2	2,9	2,4	2,3	-8,3	-3,1	-11,9	-17,1	-12,8	-14,1
2094 Kirkenes.....	-2,4	5,8	0,6	-3,6	0,1	-0,3	-20,8	-14,0	-27,6	-18,5	-34,8

¹ Nettoinnflytting pr. 1000 innbyggere ved begynnelsen av året.

De sist utgitte publikasjonene i serien Notater

- 99/34 E. Birkeland (red.): Forskjeller i levekår: Hefte 3: Bruk av velferdsordninger. 126s. reisetrafikk i nasjonalregnskapet på bakgrunn av statistikk som belyser forbruket til utenlandske turister i Norge. 28s.
- 99/35 E. Birkeland (red.): Forskjeller i levekår: Hefte 4: Regionale forskjeller. 118s.
- 99/36 M. Stålnacke, J-A. Sigstad Lie og L. Solheim: En analyse av SSBs generelle utvalgsplan fra 1995 basert på næringsvise sysselsettingstall. 83s.
- 99/37 B.O. Lagerstrøm: Trivsels- og arbeidsmiljøundersøkelse blant intervjuere i Statistisk sentralbyrå. 155s.
- 99/38 K.J. Einarsen: Evalueringsrapport for pilotforsøket for FylkesKOSTRA-utdanning. 55s.
- 99/39 L. Rogstad: FoB2000: Adressesamsvar mellom folkeregister og adresseregister i GAB: – rapport fra Lysebu-seminar 8. og 9. desember 1998, – tiltaksplan for bedre adressesamsvar. 39s.
- 99/40 D. Roll-Hansen: Samordnet levekårsundersøkelse 1998 – tverrsnittsundersøkelsen: Dokumentasjonsrapport. 102s.
- 99/41 R. Johannessen: Kommunale gebyrer knyttet til bolig. Januar 1999. 30s.
- 99/42 M. Stålnacke, A.G. Hustoft og L. Solheim: Vurdering av kvalitet i statistikk: En oversettelse av notater fra Eurostat om kvalitetsrapportering. 77s.
- 99/43 E. Engeli, K. Myklebust, J.A. Paulsen og L. Rogstad: FoB2000: Stedfesting av bedrifter – forprosjekt. 40s.
- 99/44 I. Hauge, C. Hendriks, Ø. Hokstad og A.G. Hustoft: Standard for begreper og kjennermerker knyttet til familie- og husholdningsstatistikken. 37s.
- 99/45 E. Rønning: Omnibusundersøkelsene 1998: Dokumentasjonsrapport. 123s.
- 99/46 C. Torp: Situasjonsuttak fra Bedrifts- og foretaksregisteret. 33s.
- 99/47 T.N. Evensen: Utlendingers konsum i Norge: En vurdering av eksporttallene for reisetraffikk i nasjonalregnskapet på bakgrunn av statistikk som belyser forbruket til utenlandske turister i Norge. 28s.
- 99/48 H. Hartvedt (red.): Definisjonskatalog for grunnskoleopplæring for barn og voksne. 14s.
- 1999/49 K. Bjønnes og J. Johansen: FD - Trygd: Dokumentasjonsrapport. Attføringspenger, 1992-1997. 126s.
- 1999/50 E. Høydahl: FoB2000: Rapport fra seminar 4. juni 1999 om kommuneprodukter fra Folke- og bolig tellingen 2000. 32s.
- 1999/51 P.E. Tønjum: Teknisk dokumentasjon av beregningsopplegget for kvartalsvis nasjonalregnskap (KNR). 91s.
- 1999/52 F. Gundersen: Statistikk over etterforskede lovbrudd: Dokumentasjon. 46s.
- 1999/53 N. Arnesen og Ø. Skullerud: Statistikk over emballasjeavfall: Beregningsresultater for 1997. 36s.
- 1999/54 Ø. Kleven: Bruk av kreftundersøkelsen PSA blant menn i alderen 50 til 65 år. 19s.
- 1999/55 P.M. Holt og L. Wiker: Inntekts- og formuesundersøkelsen for aksjeselskaper 1996: Dokumentasjon. 30s.
- 1999/56 B.O. Lagerstrøm: Små og mellomstore bedrifters vurdering av kostnader ved lover og regelverk: Hovedresultater. 129s.
- 1999/57 L.H. Thingstad: Regnskapsstatistikk for varehandel 1996: Dokumentasjon av produksjonsrutiner. 36s.
- 1999/58 P.E. Tønjum: Teknisk dokumentasjon av det årlige realregnskapets FAME-databaser og rutiner. 53s.
- 1999/59 E.J. Fløttum: Konsumgrupperinger i offisiell statistikk. 103s.
- 1999/60 R. Johannessen: Kvalitetssikring av korttidsstatistikk. 26s.

